MENDELOVA UNIVERZITA V BRNĚ

Fakulta regionálního rozvoje a mezinárodních studií

Kvalita života v městské části Brno - Slatina

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

Vypracovala:
Klára Kachlířová

Vedoucí bakalářské práce:
PhDr. Josef Smolík, Ph.D., MBA

Brno 2017

TENTO LIST BUDE VE VAZBĚ NAHRAZEN ZADÁNÍM

Čestné prohlášení

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci na téma „Kvalita života v městské části Brno – Slatina“ vypracovala samostatně a veškeré použité prameny a informace uvádím v seznamu použité literatury. Souhlasím, aby moje práce byla zveřejněna v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb., o vysokých školách ve znění pozdějších předpisů a v souladu s platnou Směrnicí o zveřejňování vysokoškolských závěrečných prací.

Jsem si vědoma, že se na moji práci vztahuje zákon č. 121/200 Sb., autorský zákon, a že Mendelova univerzita v Brně má právo na uzavření licenční smlouvy a užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1. autorského zákona.

Dále se zavazuji, že před sepsáním licenční smlouvy o využití díla jinou osobou (subjektem) si vyžádám písemné stanovisko univerzity, že předmětná licenční smlouva není v rozporu s oprávněnými zájmy univerzity, a zavazuji se uhradit případný příspěvek na úhradu nákladů spojených se vznikem díla, a to až do jejich skutečné výše.

V Brně dne

.....

Podpis

Poděkování
Na tomto místě bych chtěla poděkovat vedoucímu bakalářské práce PhDr. Josefu Smolíkovi, Ph.D. MBA, za odborné vedení a jeho cenné rady a připomínky. Také děkuji své rodině, za podporu po celou dobu mého studia a zúčastněným respondentům za trpělivost při dotazníkovém šetření.

Abstrakt

KACHLÍŘOVÁ, K. Kvalita života v městské části Brno – Slatina. Bakalářská práce. Brno: Mendelova univerzita v Brně, 2017.

Bakalářská práce se zabývá kvalitou života v městské části Brno – Slatina. V teoretické části práce jsou vymezeny základní pojmy kvality života, její dimenze a roviny, přístupy k definici kvality života, ekvivalenty, a indikátory kvality života. Empirická část charakterizuje zvolené území a obsahuje dotazníkové šetření zkoumající kvalitu života ve zvolené městské části. Na základě zjištěných údajů byla navržena doporučení pro zkvalitnění této městské části.

Klíčová slova: kvalita života, městská část, regionální rozvoj, Brno – Slatina, dotazníkové šetření

Abstract

KACHLÍŘOVÁ, K. Quality of life in district Brno – Slatina. Bachelor thesis. Brno: Mendel university in Brno, 2017.

Bachelor thesis contains analysis of quality of life in district Brno – Slatina. Theoretical part deals with definition of elementary terms of life quality, its dimensions and levels, approaches to definition of life quality, equivalents and life quality indicators. Empirical part characterizes selected area and contains questionnaire survey of life quality examination in selected district. Based on collected data, recommedations have been proposed for improving this part of the city.

Keywords: quality of life, district, regional development, Brno - Slatina, questionnaire survey

Obsah

Úvod ... 8

1 Cíl práce a metodika ... 9

2 Základní pojmy ... 10

2.1 Kvalita života ... 10

2.2 Historické vymezení kvality života ... 13

2.3 Dimenze kvalita života ... 14

2.4 Roviny kvality života ... 15

2.5 Přístupy k definici kvality života ... 15

2.6 Ekvivalenty kvality života ... 17

2.7 Měření kvality života ... 17

2.8 Ukazatele kvality života ... 24

2.8.1 Index lidského rozvoje ... 24

2.8.2 Index lidské chudoby ... 25

2.8.3 Index ekonomické svobody ... 26

2.8.4 Index šťastné planety ... 26

2.8.5 Index sociálního pokroku ... 27

2.8.6 Index ekonomického blaha ... 27

2.9 Indikátory kvality života ... 27

3 Metodologie ... 30

3.1 Sociologický výzkum ... 30

3.2 Dotazník ... 31

3.2.1 Druhy otázek v dotazníkovém šetření ... 32

3.3 Výzkumný vzorek ... 33

4 Empirická část ... 34

4.1 Charakteristika městské části Brno – Slatina 34
4.1.1 Poloha městské části 34
4.1.2 Historie městské části Brno – Slatina 35
4.1.3 Orgány městské části 36
4.1.4 Obyvatelstvo a bydlení 37
4.1.5 Občanská vybavenost 38
4.1.6 Doprava 40
4.1.7 Průmysl 40
4.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření 42
5 Diskuze 49
Závěr 51
Seznam použité literatury 52
Seznam obrázků 56
Seznam tabulek 57
Seznam grafů 58
Seznam příloh 59
Přílohy 60

Úvod

Kvalita života je stále častěji skloňovaným pojmem na stránkách novin, v projevech politiků i v odborných pracích. Co ale tento termín znamená? Je možné jej nějak konkrétně definovat a měřit, když se jedná veskrze o záležitost subjektivní?

V současnosti se proto kvalitou života zabývá velké množství vědních disciplín, jako je sociologie, medicína nebo psychologie. Každá z těchto věd nabízí poněkud odlišný pohled na obsah tohoto pojmu a zaměřuje se na jiné faktory, které výslednou kvalitu života ovlivňují.

Každý jednotlivec klade důraz na jiné aspekty kvalitního života. Někomu stačí dobré zaměstnání, peníze nebo úspěch, pro jiného jsou nejdůležitější hodnoty jako rodina, zdraví, vztah, přátelé nebo děti. Proto je exaktní vědecký výzkum a měření kvality života poměrně komplexní záležitostí, která musí zohledňovat celou řadu faktorů.

Otázka kvality života bude mít každopádně do budoucna zřejmě výrazný vliv na určování směru lokální, regionální i celostátní politiky. Autorka se dlouhodobě zajímá o zlepšování úrovně života v okolí jejího bydliště. Z tohoto důvodu byla tématem bakalářské práce záměrně zvolena případová studie kvality života v konkrétní lokalitě (městská část Brno – Slatina), se kterou je autorka dobře obeznámena a ve které dlouhodobě pobývá.

Úvodní část bakalářské práce je zaměřena na vysvětlení základních pojmů kvality života, historii, její dimenze a roviny, přístupy k definici kvality života, ekvivalenty a indikátory kvality života. Metodologická část vysvětlí pojmy sociologický výzkum, dotazník a popíše jednotlivé kroky ve zpracování dotazníkového šetření. Empirická část poskytne informace o vybraném území a pomocí realizovaného výzkumného šetření, konkrétně dotazníku, které proběhlo za účelem zjistit, jaká je kvalita života v městské části Brno – Slatina zobrazí názory respondentů na jejich spokojenost v okolí bydliště. Na základě výsledků z dotazníkového šetření budou navrženy doporučení ke zlepšení kvality života v městské části.

1 Cíl práce a metodika

Hlavní motivací k sepsání bakalářské práce bylo zjistit, co s sebou přináší rozvoj konkrétní městské části; zda rozšiřování dopravní infrastruktury, výstavba nových obytných i komerčních budov ovlivňuje kvalitu života obyvatel spíše pozitivně, či naopak negativně.

Cílem bakalářské práce je tedy vyhodnocení kvality života obyvatel městské části Brno – Slatina. Tomu bude předcházet demografická a místopisná analýza vybraného území a dotazníkové šetření mezi jeho obyvateli. To má za cíl zjistit, jak na městskou část nahlížejí její obyvatelé a zda jsou se životem ve Slatině spokojeni. Získaná data budou následně interpretována a závěr bude obsahovat doporučení pro komunální politiky se záměrem napomoci zkvalitnit život obyvatel městské části.

Teoretická část bude obsahovat vysvětlení základních pojmů, které se týkají kvality života, její historie, dimenze kvality života, roviny, přístupy k definici kvality života, ekvivalenty, ukazatele a indikátory kvality života. Metodologie bude popisovat sociologický výzkum a dotazníkové šetření. Empirická část práce bude charakterizovat zvolené území a obsahovat dotazníkové šetření zabývající se kvalitou života ve zvolené městské části. Na základě zjištěných údajů bude provedena diskuze a navržena doporučení pro zkvalitnění života v této městské části.

2 Základní pojmy

2.1 Kvalita života

Pojem kvalita života, se v současné době začal objevovat s rostoucí intenzitou. Anglicky můžeme tento pojem vyjádřit jako quality of life, zkráceně se používá QOL. Slovo „kvalita“ bylo odvozeno z latinského qualis, které bylo odvozeno z kořene qui – kdo. Ve významu „kdo to je“ i „jaké to je“. V českém jazyce kořen slova kdo - „k“ nás směruje ke slovům „kéž“ nebo „kýžený“, tj. žádoucí stav. V českém jazyce můžeme použít pojem kvalita i ve smyslu „jakost“ - např. při upřesnění typu dobrá, prvotřídní, až výborná nebo naopak špatná jakost (Křivohlavý, 2009).

Podle Hnilicové (2004) je druhý zkoumaný výraz „život“, který sám o sobě není jednoduchý. Pro filosofy biologie je definice života docela velkou výzvou. Zejména proto, že život je brán spíše jako proces než určitý objekt. Land (2001) uvádí, že kvalitu života je možné definovat jako nějakou úroveň faktorů života, které jsou méně nebo více souhlasně formulované a zrcadlí důležité hodnoty a cíle společnosti.

Jak uvádí Heřmanová (2012), fráze kvalita života v současnosti patří jak do laického, tak i do politického slovníku. Tento pojem si ale v poslední době osvojilo i množství vědních disciplín.

Kvalita života je často popisována v pojmech, jako je autonomie, soběstačnost, seberealizace, důstojnost, spokojenost s rodinou, partnerským či přátelským vztahem, společenské a kulturní zapojení, tvořivost atd. jindy také jako „schopnost milovat, pracovat a žít v souladu s danou kulturou“ (Freud, 1993).

Heřmanová (2012) také uvádí, že pochopení významu pojmu kvalita života je hlavně také interdisciplinární, z čehož vyplývá, že se pojmem v dnešní době zaobírají nejrůznější vědní disciplíny, jako je například psychologie, kulturní antropologie, ekonomie, politologie, etika, teologie, sociologie, sociální ekonomie, environmentalistika, ale také technické vědy a zejména medicína, ve které je kvalita života a zdraví jeden z hlavních témat zkoumání. K již zmíněným disciplínám je možné

připojit i sociální geografii, jejíž hlavním zájem je soustředěn na prostorovou diferenciaci sociálních, sociokulturních a především environmentálních podmínek života.

Šubrt (2008) dodává, že v současnosti je studium kvality života nový interdisciplinární obor, zkoumající kvalitu života na různých stupních od srovnání potřeb různých skupin obyvatel, přes hodnocení životní úrovně populace až po měření spokojenosti jedince.

Řešený pojem je zároveň pojmem multidimenzionálním, tzn. pojem s velkým množstvím významových rozměrů (Heřmanová, 2012).

Světová zdravotnická organizace definovala multidimenzionální pojem kvalita života tímto způsobem: „Jde o individuální percipování své pozice v životě, k jeho vlastním cílům, očekávaným hodnotám a zájmům. Zahrnuje komplexním způsobem jedincovo tělesné zdraví, psychický stav, úroveň nezávislosti na okolí, sociální vztahy, jedincovo přesvědčení, víru – a to je vše ve vztahu k hlavním charakteristikám prostředí. Kvalita života vyjadřuje subjektivní hodnocení, které se odehrává v určitém kulturním, sociálním a environmentálním kontextu“ (WHOQOL Group, 1993, s. 1).

Pojem nalezneme ve velkém množství oblastí lidské činnosti a v mnoha vědeckých disciplínách. Kromě ekonomie, politologie, a sociologie, kde původně začínal, jej v dnešní době můžeme nalézt ve filosofii, teologii, sociální práci a psychologii. Objevuje se ale také v technických oborech, jako je například architektura, stavebnictví, doprava apod. (Mareš, 2006).

Cummis v roce 1996 při analýze 32 odborných článků o kvalitě života nalezl 351 názvů oblastí (včetně opakování). Pokusil se je tedy utřídit do obecnějších skupin, a dospěl tak k sedmi kategoriím. Jsou to:

- materiální zabezpečení (material well-being),
- zdraví,
- produktivita, výkonnost (productivity),
- velmi dobré, přátelské mezilidské vztahy (intimacy),

- pocit bezpečí,
- komunita,
- emoční pohoda (emotional well-being) (Mareš, 2006).

Všechny tyto skutečnosti odráží jistá terminologická roztříštěnost. Existuje spousta podobných nebo souřadných pojmů, které jsou často používány jako synonyma k pojmu kvalita života, i přesto že ani jejich přesný význam není definován. Například můžeme uvést pojmy „social well-being“ (sociální pohoda), „well-being“ (pocit pohody), „social welfare“ (sociální blahobyt), „human development“ (lidský rozvoj), „standard of living“ (životní úroveň), nebo i pojmy jako „happines“ (štěstí), „health“ (zdraví), „wealth“ (bohatství), „satisfation“ (spokojenost) atd. (Heřmanová, 2012, s. 44).

Jak již bylo zmíněno, kvalita života reprezentuje sjednocení dvou samostatných pojmů, kterými jsou kvalita a život. Kvalita ani život nepatří mezi pojmy s jednoznačným vysvětlením. Pojem kvalita se v historii lidstva objevuje v různých souvislostech a zmiňují se o ní myslitelé jako Aristoteles či Galileo Galilei.

Andráško (2013) zpočátku vysvětluje kvalitu ve dvou navzájem propojených rovinách jejího chápání. První z těchto rovin je vyjádřena potenciálem věcí nebo úkazů poskytnout nějakou úroveň kvality. Tento potenciál je vytvořený všemi vlastnostmi dané věci či jevu, bez ohledu na to, jestli se jimi zaobíráme nebo ne. Druhá rovina chápání kvality se vztahuje na specifikaci kvality pomocí její úrovně, determinované na základě určitých požadavků kladených na danou věc nebo úkaz, respektive na základě míry, do jaké vlastnosti, věci nebo jevy určené požadavky splňují (Andráško, 2013). Pojem kvalita života je tedy v tomto pojetí vyjádřenou úrovní, po které soubor vlastností nebo charakteristik splní požadavky. Také ji formulujeme jako úroveň, kde souhrn charakteristik života člověka splňuje požadavky, které jsou na něj kladené.

Potůček (2002) odhaduje, že oblastí, které bezprostředně ovlivňují kvalitu života a jeho udržitelnost je hned několik. Je to například sociální soudržnost a sociální státy, zaměstnanost a trh práce, vzdělání, populace, bydlení, rodina, zdravotní stav, bezpečnost, životní prostředí a možnosti rozvoje země.

2.2 Historické vymezení kvality života

Termín „kvalita života“ bývá mnohdy považován za poměrně mladý, protože do povědomí široké veřejnosti se dostal až kolem roku 1960. První zmínku ale najdeme již ve 20. letech 20. století (Mareš 2006).

Podle Hnilicové (2004) se objevil již v diskuzích o vztahu ekonomických a sociálních hledisek při státní podpoře chudších vrstev obyvatelstva. V 60. letech 20. století však tento výraz vstoupil do obecnějšího podvědomí jako metaforický výraz, který shrnoval sociálně – politické americké administrativy za vlády presidenta Johnsona. Největším podnětem ke zkoumání kvality života bylo jak velké hmotné jmění nejvyspělejších zemí západní Evropy a USA, tak i zřetelná změna v hodnotových orientacích a rozšiřování konzumního stylu života obyvatel daných států.

Tento trend byl nejvíce vidět ve druhé polovině 60. let, kdy se do produktivního věku dostávala poválečná generace lidí, kteří vyrůstali v nových podmínkách světa, který byl rozdělen na část ideologickou, politickou, hospodářskou, vojenskou, a později i demografickou (Heřmanová, 2012).

Vědeckým pojmem se postupně stával až později, nejdříve v sociologii a poté i v dalších vědách o lidech. Jeho rozvoj měl tři směry: 1. Objektivní – pochopen jako soubor objektivních indikátorů, např. o kvalitě životních podmínek v určité zemi, 2. Subjektivní – pochopen jako soubor subjektivních ukazatelů např. o kvalitě života jedince, 3. Kombinace subjektivních a objektivních ukazatelů (Mareš, 2006).

Během 60. a 70. let se pojem začal využívat hlavně v sociologii a stal se tématem mnoha výzkumů a šetření. V té době se začalo mluvit o sociálních indikátorech, protože začalo hledání a definování jiných ukazatelů, které budou zaměřené hlavně na sociální kontext. V 70. letech se pojem začal objevovat také v medicíně. Především během 80. let byl stále více používán v klinických studiích. I přesto je ale kvalita života v medicíně brána jako poměrně nový pojem.

V průběhu 80. let to vypadalo, že problematika stagnuje – přístup k ukazatelům kvality života byl ale změněn vlivem vzrůstajícího relativismu a individualismu v sociálních

vědách i politickými změnami. Formulování těchto ukazatelů předpokládalo dogmatickou autoritu, a tak šlo i o strach z toho, že by se ukazatele mohly stát nástrojem s nadměrnou byrokratickou kontrolou (Cummis, 2005).

Od 90. let docházelo k dalšímu rozvoji studií kvality životy, byla zřetelná snaha o sloučení a vymezení teoretických základů a o vymezení odpovídajícího způsobu měření kvality života (Libiengerová, Mullerová, 2001).

2.3 Dimenze kvalita života

Na pojem kvalita života se můžeme dívat ze dvou různých dimenzí: subjektivní a objektivní. V současné době má u odborníků převahu subjektivní posuzování. WHO dodává, že se pojem kvality života pohybuje někde mezi životní úrovní a spokojeností, přičemž objektivnímu pólu je blíže v politice, ekonomii a subjektivnímu v medicíně, sociologii a psychologii (Šubrt podle WHO, 2008).

Subjektivní kvalita života znamená posouzení celkové spokojenosti s vlastním životem člověka, které vychází z kognitivního hodnocení a emocí, které člověk prožívá. Subjektivní kvalita života se opírá o jedincovo vnímání, jeho žebříček hodnot a roli v kulturním kontextu. Celková spokojenost jedince je tedy následkem jeho vlastního očekávání a plyne z jeho osobních zájmů a cílů (Mareš, 2006).

Objektivní kvalita života se zabývá hlavně materiálním zajištěním, základními sociálními podmínkami a fyzickým zdravím. Je možné ji nazvat souborem ekonomických, sociálních, zdravotních a environmentálních podmínek, které mají vliv na život.

Při zkoumání kvality života je potřeba vzít v potaz především vývoj, změny v prostoru a čase, společenské souvislosti, historické a kulturní kořeny, proměny civilizace a střídání generací. Velkou roli má v pojmu kvalita života i víra a náboženství. Kromě jejich pravidel a zásad je to i fakt, že lidé velmi často potlačují svoje vlastní potřeby, hodnoty a smysl bytí jsou posunuty mimo reálný svět (Šubrt, 2008).

2.4 Roviny kvality života

Podle Pyšného (2007) se problematika kvality života dělí na tři hierarchicky rozdílné sféry: makrorovina, mezorovina a personální, nebo také osobní rovina.

Makrorovina se zabývá posouzením kvality života větších celků, jako je například světový kontinent, země apod. Takto pojatý život je definován jako mravní hodnota a je potřeba tuto definici zcela respektovat. V tomto případě je součástí základních politických úvah okruh problémů kvality života (např. problémy s nemocemi, hladomor, chudoba apod.)

Naopak v mezorovině jsou řešeny otázky kvality života v menších skupinách lidí, jde například o školy, zdravotnická zařízení, domovy pro seniory apod. Vedle respektování morální hodnoty člověka se zde také řeší otázky interpersonálních vztahů, sociálního klimatu, frustrace a existující sociální opora.

Třetí, tedy personální rovina, se zabývá problematikou kvality života jednotlivce. Během určování kvality života je zkoumáno subjektivní hodnocení fyzického zdraví, bolesti, spokojenosti, nadějí atd. V této rovině jsou určovány osobní hodnoty individua, jeho pocity, očekávání, iluze, dojmy apod.

2.5 Přístupy k definici kvality života

Z předešlého textu je jasné, že bylo vytvořeno velké množství definic kvality života, které se různě shodují a vyzdvihují různé aspekty – v současnosti, ale stále neexistuje ani jedno vymezení kvality života, které by bylo standardně přijímáno a na kterém by se odborníci zcela shodli. Různá vymezení kvality života a její definice najdeme v české literatuře například v knihách od Vaďurové a Mühlpachra, Dragomirecké nebo Heřmanové apod.

Představitelem následující definice je Bluden, který vymezuje kvalitu života jako fyzickou, sociální, materiální a kognitivní pohodu (Dragomirecká, Škoda, 1997). Tato klasifikace je sice orientační kvůli víceúrovňové problematice kvality života, ale

ukazuje poněkud jiný pohled a dle mého názoru je odvozena z nejdůležitějších hledisek jednotlivých definic. Je svojí úvahou poměrně blízko definici WHO.

- Definice sestavené hlavně na hodnocení objektivních ukazatelů.
- Definice sestavené na kombinaci subjektivního a objektivního hodnocení.
- Definice, které kladou důraz pouze na určitou dimenzi/oblast kvality života.

Tyto postoje zkoumají pouze určitou stránku nebo určitý znak kvality života, ve většině případů nekladou nároky na kompletní přístup. Jsou většinou orientované na schopnost prožít normální život, dosažení seberealizace, schopnosti být šťastný a plnit si své cíle apod. Spousta odborníků se při vymezování kvality života omezuje jen pojem well-being, tedy na osobní spokojenost a pohodu (Kebza, 2005).

- Definice, které jsou založeny na osobním pohledu a hodnocení života a jeho jednotlivých aspektů a uspokojení se životem a zdravím jedince.

Autor dále hodnotí pojem kvalita života jako „kombinaci prožitku úrovně vlastního zdraví, úrovně osobní pohody, životní spokojenosti a často též určitého postavení v sociální stratifikaci“ (Kebza, 2005, s. 58). Podle Zannottiho znamená kvalita života „veškeré vnímání spokojenosti či nespokojenosti jedince v celém jeho životě, přičemž spokojenost s různými aspekty má svou důležitost“, což předpovídá, že kvantifikovat kvalitu života je možné měřením předem definovaných oblastí (Vaďurová, Mühlpachr, 2005, s. 12) Nagpall a Sell pojímají kvalitu života jako „komplexní měření fyzické, psychické a sociální pohody, štěstí, spokojenosti a naplnění, tak jak je vnímána každým jedincem či skupinou“ (Dragomirecká, Škoda, 1997).

Cummis (2005, s. 58) do kvality života zahrnuje subjektivní a objektivní dimenze. Objektivní dimenze pojímá kulturně společenské aspekty objektivního blahobytu, kdežto subjektivní složka zobrazuje spokojenost s dotyčnými oblastmi života a důležitost, kterou člověk určeným oblastem přikládá.

- Definice, které jsou založeny na srovnání aktuálního stavu vlastního života a člověka o životě a jeho smyslu.

Individuální kvalita života je Calmanem definována jako „rozpor mezi sny, nadějemi a ambicemi každého člověka a jeho současnými reálnými zkušenostmi, přičemž lidé jsou obecně motivováni, aby tento rozpor byl eliminován, resp. odstraňován“ (Kebza, 2005, s. 59) to znamená, že čím více vnímáme život jako kvalitní, tím je menší rozdíl mezi vysněným a reálným životem. Podobou definici kvality života má i Kirby (2003, s. 103), který ji vidí jako „stupeň, ve kterém prožívání života uspokojuje individuální psychologická a fyzická přání a potřeby“, člověk se zde tedy snaží naplnit subjektivní hodnoty skrz pomocí životního stylu. Do této kategorie můžeme pravděpodobně zahrnout i definici kvality života, kterou definuje organizace WHO. WHO vymezuje kvalitu života jako „jedincovu percepci jeho pozice v životě v kontextu své kultury a hodnotového systému a ve vztahu k jeho cílům, očekáváním, normám, zájmům, požadavkům, starostem a obavám“, jedná se zde o rozsáhlý koncept, který je ovlivněn kompletním způsobem psychickým a fyzickým zdravím, samostatností, společenskými vztahy a vazbami, vírou a životním prostředím (Vaďurová, 2006, s. 11).

2.6 Ekvivalenty kvality života

Pravděpodobně nejčastěji používaným ekvivalentem ke kvalitě života je blaho (Andráško, 2007). Phillips (2006) jako ekvivalenty k pojmu kvalita života uvádí, synonyma, jako osobní blaho či spokojenost se životem jedince. Andráško (2007) ve své práci dále uvedl pojmy jako například zdraví, spokojenost se životem a životní úroveň, kvalita městského prostředí, štěstí nebo udržitelnost. Bowling (2001) za velice podobný ekvivalent považuje již zmiňovaný pojem well-being.

2.7 Měření kvality života

Podle Murgaše (2009) kvalitu není možné změřit, je možné pouze monitorovat její proměnné a indikátory, které je možné následně porovnat a zhodnotit. Již v průběhu 80. i 90. let se hojně diskutovalo o tom, jak kvalitu lidského života vlastně změřit. Dodnes ale neexistuje spolehlivé, výstižné, a teoreticky uspokojivé měření kvality života, na kterém by se odborníci dohodli. Tento problém je způsobem především tím, že samotný termín obsahuje dva poměrně samostatné prvky – subjektivní a objektivní. Kompletní

kvalitu života tedy neumíme rovnou změřit. Tím ale nechceme říct, že teoretické koncepty, které komplexně postihují kvalitu života neexistují (Šubrt, 2008).

Například Kováč (2001) vytvořil model kvality života podle mnohočetných kritérií kvality života. Sestavil jej ze tří úrovní:

Bazální (všelidská), kterou tvoří dobrá fyzická a psychická kondice, fungující rodina během dětství a dospívání, vyhovující a bezproblémové materiální a sociální jistoty, životní prostředí, které neohrožuje zdraví člověka, nekonfliktní život a základní socializace.

Individuálně specifická (civilizační), která je složena z indikátorů, jako je například spokojenost se svým životem, pevné zdraví, uspokojivé sociální prostředí, pozitivní mezilidské vztahy, rozvinutost společnosti, oprávnění individua a jeho znalosti a dovednosti.

Elitní (kulturně duchovní) – zahrnuje hodnoty a procesy, jako například nesobecký způsob myšlení a cítění, seberealizace a vysoká kultivovanost jedince, nekontroverzní stárnutí. Dále Kováč (2001) dodává, že každá úroveň je složena ze šesti složek s různou váhou a významem. Vzor je zastřešen smyslem života jako průřezový regulátor lidského konání.

Obr. 1: Model kvality života.

<table>
<tr><th colspan="3">Smysl života</th></tr>
<tr><td rowspan="6"></td><td>Bezproblémové stárnutí</td><td rowspan="6"></td></tr>
<tr><td>Úroveň kultivace osobnosti</td></tr>
<tr><td>Společenské uznání</td></tr>
<tr><td>Podpora závislým</td></tr>
<tr><td>Podpora života</td></tr>
<tr><td>Univerzální altruismus</td></tr>
<tr><td rowspan="7">Axiologické styly (dionýsovský, apolonský), životní styly (celibát, workoholismus), ideové styly (dogmatismus, liberalismus), kognitivní styly</td><td>Pevné zdraví</td><td rowspan="7">Vášně (sexuální, hráčská, cestování), koníčky (sport, tvořivost), zájmy (o věci, lidi, ideje)</td></tr>
<tr><td>Prožívání životní spokojenosti</td></tr>
<tr><td>Uspokojivé sociální prostředí</td></tr>
<tr><td>Úroveň společenského vývoje</td></tr>
<tr><td>Přátelské prostředí</td></tr>
<tr><td>Úroveň znalostí a kompetencí</td></tr>
<tr><td></td></tr>
<tr><td rowspan="6"></td><td>Dobrý fyzický stav</td><td rowspan="6"></td></tr>
<tr><td>Normální psychický stav</td></tr>
<tr><td>Vyrůstání ve funkční rodině</td></tr>
<tr><td>Odpovídající mater. sociální zabezpeč.</td></tr>
<tr><td>Život chránící životní prostředí</td></tr>
<tr><td>Získání schopností a návyků pro přežití</td></tr>
</table>

Zdroj: Kováč, 2004, s. 40.

Další zjednodušený model sestavily kanadské ozbrojené síly, které se ve svém modelu opírají o model kvality života sestavený z pěti základních domén, které jsou pravidelně monitorovány viz obrázek č. 2.

Obr. 2: Model kvality života pracovníků kanadské armády.

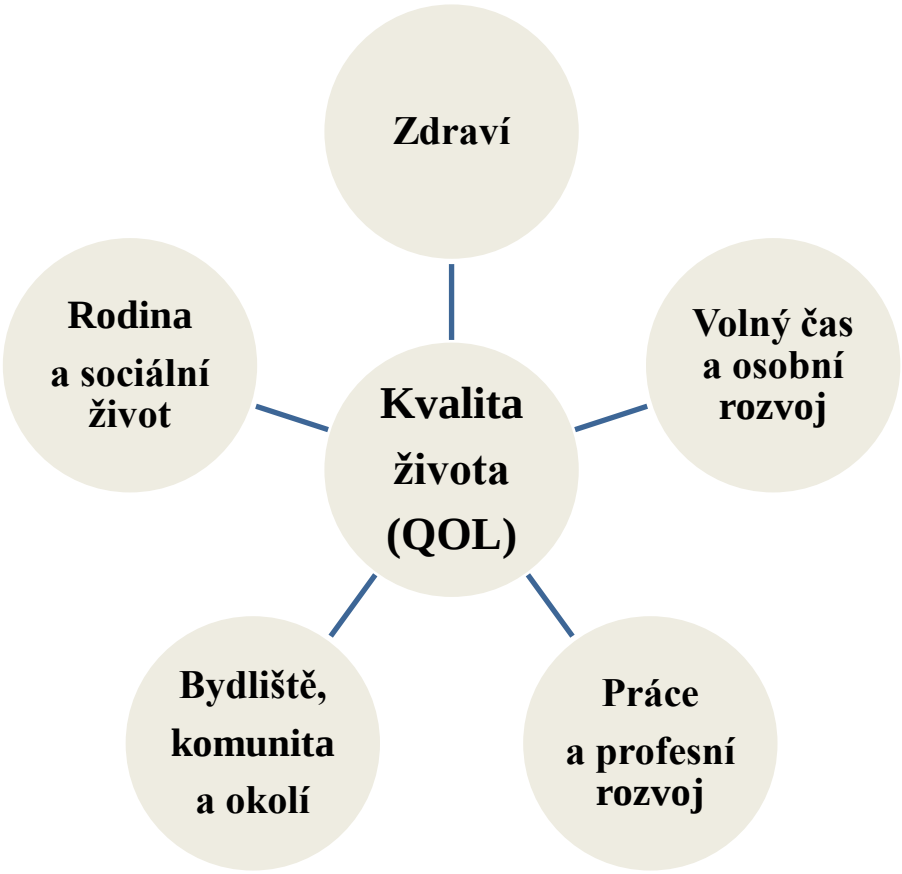

Zdroj: Review of Quality of Life Project Management, 2004.

Pravděpodobně nejčastěji citovaný a nejznámější model, je model, který vyvinulo Centrum pro podporu zdraví na Univerzitě Toronto v Kanadě. Jedná se o mnohorozměrný model, do kterého jsou zahrnuty tři základní sféry a devět dílčích sfér. Reálnou kvalitu života jedince určuje osobní význam jednotlivých sfér. Je zde kladen důraz na příležitosti, možnosti a omezení, se kterými se každý jedinec setkává, a zároveň jsou odraz toho, jak na sebe jedinec a prostředí vzájemně působí, viz obrázek číslo 3.

Obr. 3: Model kvality života centra pro podporu zdraví univerzity Toronto.

BÝT (BEING) - osobní charakteristiky člověka	
Fyzické bytí	Zdraví, hygiena, výživa, pohyb, odívání, celkový vzhled
Psychologické bytí	Psychologické zdraví, vnímání, cítění, sebeúcta, sebekontrola
Spirituální bytí	Osobní hodnoty, přesvědčení, víra
PATŘIT NĚKAM (BELONGING) - spojení s konkrétním prostředím	
Fyzické napojení	Domov, škola, pracoviště, sousedství, komunita
Sociální napojení	Rodina, přátelé, spolupracovníci, sousedé (užší napojení)
Komunitní napojení	Pracovní příležitosti, odpovídající finanční příjmy, zdravotní a sociální služby, vzdělávací, rekreační možnosti a příležitosti, společenské aktivity (širší napojení)
REALIZOVAT SE (BECOMING) – dosahování osobních cílů; naděje a aspirace	
Praktická realizace	Domácí aktivity, placená práce, školní a zájmové aktivity, péče o zdraví, sociální začleňování
Volnočasové realizace	Relaxační aktivity podporující redukci stresu
Růstová realizace	Aktivity podporující zachování a rozvoj znalostí a dovedností, adaptace na změny

Zdroj: University Toronto, online.

Za zmínku stojí výzkum Babinčáka (2005), který se snažil hned ze začátku výzkumu o jinou metodu, kterou nikoho neodsoudí, neomezí a podvědomě nikomu neurčí cíl výzkumu. Jeho výzkum spočíval v tom, že zkoumaní jedinci měli za úkol pouze vyjádřit svůj názor na otázku: „Co považujete za šťastný život?“. Tento výzkum po podrobných analýzách a posouzení experty ukázal, že podle respondentů šťastný život znamená mít rodinné zázemí, partnera, domov, přátele, kteří pro člověka dokáží být oporou a zdravé děti. Dalším důležitým faktorem je práce, kterou má člověk rád, finančně jej uspokojuje a baví jej. Dále je to uspokojující životní úroveň, volný čas pro sebe, rodinu a přátele. Neméně důležité je také zdraví, jak osoby samotné, tak i osob blízkých. Dále byl šťastný život formulován jako bezbolestný, bez samoty, utrpení a problémů. Můžeme tedy říci, že většina lidí považuje za šťastný život, život ve vztahu.

Babinčák (2005) dospěl k závěru, že spokojenost v oblasti interpersonálních vztahů je vhodným ukazatelem. Podobný závěr zjistila i Křížová (2005), která položila svým respondentům otázku: „Jaký život pokládáte osobně za kvalitní?“ Křižová zjistila nemalou shodu v základních představách o kvalitním životě mezi seniory a mladými

lidmi. I ona dodává, že kvalita života úzce souvisí se vztahy. Kvalita života znamená pro člověka něco, co je dobré jak pro něj, tak i ostatní, co je žádoucí ovšem ne vždy úplně dosažitelné. Některé z nástrojů zachycujících kvalitu života jsou na princip osobního prožití vlastní situace individua, jsou kromě tvoření teoretických modelů i pokusy o měření a jistou objektivizaci charakteristik socioekonomického, ekologického nebo politického prostředí. Jako příklad můžeme uvést Mecerův výzkum kvality života, který byl zkoumán v roce 2005. Výzkum byl proveden firmou Mercer Human Resource Consulting, a je řazen jako celosvětový žebříček, který dělí komplexní hodnocení kvality života na 39 kritérií, které jsou dopodrobna hodnoceny. Jsou rozděleny do následujících deseti skupin:

- Politické a sociální prostředí (stabilita politiky, kriminalita apod.).
- Ekonomické prostředí (regulace měny, bankovnictví apod.).
- Sociokulturní prostředí (cenzura, omezení lidské svobody).
- Zdravotnictví (lékařská péče, nemoci, znečištění životního prostředí apod.).
- Školství a vzdělání (dostupnost a úrovně vzdělání apod.).
- Doprava a veřejné služby (energie, voda, veřejná doprava apod.).
- Rekreace (kulturní vyžití, sportovní vyžití, restaurace apod.).
- Spotřební zboží (dostupnost potravin a produkty pro denní potřeby apod.).
- Bydlení (kvalita bydlení, nábytek apod.).
- Přírodní prostředí (klima, přírodní katastrofy apod.).

Index lidského rozvoje patří k nejznámějším pokusům o vyjádření kvality lidského života a je počítán z velkého množství kategorií. Do tří základních kategorií patří faktory, jako je lidské zdraví, úroveň vzdělání, a hmotná životní úroveň. Od roku 1990 se index lidského rozvoje každý rok zveřejňuje ve statistické publikaci „Zpráva o lidském rozvoji“ (Human Development Report). Kvalitativním zkoumáním získáme subjektivní ukazatele, jako je například pocit uspokojení, štěstí jedince apod.

Kvalita života je nejčastěji zkoumána pomocí dotazníkového šetření a členěného rozhovoru. Dragomirecká (1997) uvádí, že začátkem 90. let započala svoji činnost mezinárodní pracovní organizace WHOQOL (world health organization quality of life),

která vypracovala první dotazníková šetření na měření kvality života. První dotazník byl označen WHOQOL – 100, dělí se na 6 okruhů a jsou to fyzické zdraví, prožitek, nezávislost, interpersonální vztahy, okolí a spiritualita). Dotazník obsahuje 100 údajů, které jsou rozčleněny ve 24 podoblastech. Vzhledem k faktu, že bylo zapotřebí dotazníkové šetření zkrátit, byl vytvořen dotazník nazvaný WHOQOL – BREF (Abbreviated version of the World health organization quality od life assessment). Při sestavování zkrácené verze byly využity 4 indikátory (dobrý fyzický stav, prožitek, interpersonální vztahy a prostředí). V současné době je toto dotazníkové šetření přeloženo do 50 světových jazyků.

Model *Čtyř kvalit života* také určitě stojí za zmínku, jedná se o úplně odlišný a rozšířený pohled na kvalitu života. V tomto modelu je rozlišena vnější kvalita, jako je životní prostředí a společnost i vnitřní kvalita, která zahrnuje charakteristiku jedince. V tomto modelu jsou brány na vědomí životní možnosti každého jednotlivce, jeho předpoklady a výsledky, kterých ve svém dosavadním životě dosáhl (Dvořáková, 2006).

Obr. 4: Model čtyř kvalit života.

Čtyři kvality života	**VNĚJŠÍ KVALITY** Charakter. prostředí včetně společnosti	**VNITŘNÍ KVALITY** Charakteristiky individua
PŘEDPOKLADY Životní šance	**VHODNOST PROSTŘEDÍ** • Životní prostředí, sociální kapitál, prosperita, životní úroveň *zahrnuje ekologické, sociální, ekonomické a kulturní podmínky, které studuje ekologie, architektura, sociologie a sociálně-politické vědy*	**ŽIVOTASCHOPNOST JEDINCE** • Psychologický kapitál, adaptivní potenciál, zdraví, způsobilost *představuje fyzické a duševní zdraví, znalosti, schopnosti a umění života a je předmětem zájmu lékařství, psychologie a pedagogiky včetně tělovýchovy a poradenství v oblasti životního stylu*
VÝSLEDKY Životní výsledky	**UŽITEČNOST ŽIVOTA** • Vyšší hodnoty než přežití, transcendentální koncepce *zahrnuje vnější užitečnost člověka pro jeho blízké okolí, pro společnost a lidstvo a jeho vnitřní cenu v termínech morálního vývoje, morální dokonalosti a je tradičně předmětem zájmu filosofie*	**VLASTNÍ HODNOCENÍ ŽIVOTA** • Subjektivní pohoda, spokojenost, štěstí, pocit smysluplnosti *představuje pojetí kvality života, které je široce aplikováno ve vědách o člověku, v medicíně a vytváří vlastní metodologické postupy, zahrnuje hodnocení spokojenosti s jednotlivými životními oblastmi, hodnocení převažující nálady a celkové spokojenosti se životem*

Zdroj: Veenhoven, 2000, s. 11.

2.8 Ukazatele kvality života

2.8.1 Index lidského rozvoje

Od roku 1990 jsou ve Zprávě o lidském rozvoji, kterou předkládá Rozvojový program OSN, každoročně zveřejněny výsledky měření kvality života ve státech celého světa, které jsou zpracovány pomocí Indexu lidského rozvoje. Index lidského rozvoje, anglicky Human development index (HDI), obsahuje a zpracovává data, která se týkají nejen ekonomického rozvoje, ale i data z oblasti zdraví a vzdělání. HDI je složen ze tří

souborů, které obsahují tři základní parametry – žít dlouhý a zdravý život, mít vědomosti a mít přístup k materiálním zdrojům (Adamcová, 2009).

K výpočtu HDI je potřeba formulovat dílčí ukazatele, které během výpočtu HDI mají důležitou funkci. Jde o ukazatel průměrné předpokládané délky života jedince po narození, ukazatel úrovně dokončeného vzdělání a ukazatel GDP (hrubý národní produkt v paritě kupní síly USD). Hodnoty HDI jsou v rozmezí 0-1, čím blíže se hodnota HDI blíží k vrchní hranici intervalu, tím je ve sledovaném státu vyšší sociální a ekonomický rozvoj. Podle ekonomického a sociálního rozvoje jsou státy v rámci HDI členěny do tří kategorií:

- Vysoce vyspělé státy, pokud je HDI vyšší nebo rovno 0,8.
- Středně vyspělé státy, pokud je HDI v rozpětí 0,5 – 0,799.
- Málo vyspělé státy, pokud je HDI menší než 0,5.

2.8.2 Index lidské chudoby

Chudoba, stejně jako lidský rozvoj, má podle současných ekonomů a vědců více rozměrů, není již chápána pouze ve spojení s příjmem. K hodnocení chudoby slouží právě index lidské chudoby neboli Human Poverty index (HPI), který byl poprvé vypočítán v roce 2007, ovšem představen ve Zprávě o lidském rozvoji byl až v roce 2009. Index lidské chudoby má za úkol sledovat stejné faktory jako index lidského rozvoje, které jsou ale pojaty z rozdílného úhlu pohledu. Tento index bere v úvahu takové faktory, jako je například dětská podvýživa, populace pod hranicí chudoby, možnost přístupu k pitné vodě nebo vývoj dlouhodobé nezaměstnanosti. Je rozdělen na tři okruhy života společnosti – délka života související s lékařskou péčí, vzdělanost a životní úroveň. Výpočet je rozdílný jak pro rozvojové země (HPI-1), tak pro rozvinuté země (HPI-2). Oba tyto indexy se skládají z dílčích ukazatelů, do kterých spadá oblast zdravotnictví, vzdělání a životní úrovně. Stejně jako u indexu lidského rozvoje se hodnoty obou indexů pohybují v mezích intervalu 0-1. Platí zde že, čím rozsáhlejší chudoba a zaostalost v dané zemi je, tím vyšší je hodnota indexu (Adamcová, 2009).

2.8.3 Index ekonomické svobody

Index ekonomické svobody nebo také Index of Economic Freedom, vypovídá o kvalitě a výši regulace trhu členských zemí EU. Každoročně jej zveřejňuje společnost Heritage Foundation, která spolupracuje s Wall Street Journal. Index posuzuje 10 odvětví – obchodní politiku, daňové břemeno, mzdy, ceny, bankovní sektor, vlastnické právo, úroveň a regulaci šedé ekonomiky, zahraniční investice, monetární politiku a vládní intervence (Tomšík, 1999).

2.8.4 Index šťastné planety

Dalším ukazatelem na měření kvality života je Index šťastné planety neboli Happy Planet Index (HPI). Index šťastné planety spojuje environmentální efektivitu s kvalitou lidského života. Na vrcholu žebříčku jsou země, které pro spokojenost života obyvatel dané země využívají nejmenší množství přírodních zdrojů. Indikátor HPI byl vyvinut britskou nadací New Economic Foundation a jeho první vydání bylo v roce 2006 s cílem představit indikátor, aplikovaný na využité zdroje a zatížení přírody (Heřmanová, 2012).

Autorka dále uvádí, že index šťastné planety měří ekologickou výkonnost určitých států ve vztahu k blahobytu a ke komplexnímu prospěchu spíš než míru štěstí obyvatelstva. Údaje k výpočtu indexu jsou získány hlavně ze studií americké vládní organizace World Values Survey a ze Světové databáze štěstí. Hlavním cílem indexu je zkvalitnění úrovně života především v sociální a environmentální oblasti. Čím vyšší jsou hodnoty indexu, tím ekologičtější jsou aktivity společnosti a tím více jsou lidé spokojeni se svým životem a jeho délkou. Z předchozích celkových hodnocení podle HPI je možné zjistit, že státy, ve kterých lidé prožívají šťastný a zdravý život jsou sice státy bohaté a rozvinuté, ale jejich ekologická efektivita je do budoucna chápána jako neudržitelná. Na rozvoji indexu se pořád usilovně pracuje a je pravidelně aktualizován, protože zobrazuje, že rozhodující indikátory každé země jsou rozdílné.

2.8.5 Index sociálního pokroku

Během 70. let 20. století byl v Pensylvánii vytvořen index sociálního pokroku - anglicky Index of social Progress – ISP. Tento index má za úkol vyváženě měřit lidské blaho v různých společnostech. V současné době se skládá ze 41 ukazatelů socioekonomického rozvoje, které jsou rozděleny do deseti základních složek. Je to – vzdělanost, zdravotní kondice, postavení žen, ekonomická situace, výdaje na obranu, životní prostředí, demografická situace, kulturní rozmanitost, společenský chaos a společenské úsilí. Tyto složky byly v dřívějších dobách zanedbávané, ale zjistilo se, že jsou pro kompletní hodnocení kvality života nepostradatelnými prvky. Index je pro množství využitých ukazatelů schopný komplexněji vystihnout rozsáhlý pojem kvality života. Index je možné využít pro vyhodnocení života v dané zemi, protože prozradí mnoho o schopnostech vlády uspokojovat a zabezpečovat potřeby svých obyvatel. (Estes, 2010)

2.8.6 Index ekonomického blaha

V 90. letech 20. století byl na Univerzitě Dlahousie vytvořen index ekonomického blaha neboli anglicky Index of Economic Well – being, zkráceně IEWB. Postupem času byl rozšířen do celého světa. Index ekonomického blaha má za úkol měřit ekonomickou část blaha a skládá se z několika domén, jsou to například spotřební toky (např. tržní spotřeba a vládní výdaje na osobu), shromažďování bohatství, které může zastupovat zdroj kapitálu na člověka, rovnováha (např. chudoba s ekonomické nerovnosti) a ekonomické bezpečí, které je sestaveno například z rizika chudoby či nezaměstnanosti. IEWB se dá dobře využít ve veřejné politice a je transparentní. Hodnotí celkové ekonomické blaho na daném území (Osberg a Sharpe, 2011).

2.9 Indikátory kvality života

Kvalitu života je možné zkoumat pomocí jednotlivých indikátorů. Andráško (2007) formuluje indikátor jako hodnotu, která sděluje bezprostřední stav nebo změnu zkoumaného jevu.

První vlivy, které ovlivňují kvalitu života, byly vymezeny Forresterem. Byly to faktory jako dostatek potravin, peníze, které zajistí životní standard, růst počtu obyvatel a situace znečištění životního prostředí. V roce 1961 OSN rozšířilo počet vlivů na 12 a definovalo je jako podmínky pro život. Jednalo se o ochranu zdraví, životní prostředky, vzdělanost, podmínky pro práci, zaměstnanost, uspokojení potřeb, komunikace a dopravu, sociální jistotu, osobní svobodu, bydlení a výstavbu, oblékání, odpočinek a zábavu. Později, v roce 1974, byly indikátory rozděleny do sedmi skupin Evropskou komisí OSN (Vaďurová, 2006).

- Nakupování produktů a služeb.
- Možnost využití volného času.
- Kvalitní pracovní prostředí.
- Sociální jistota.
- Rozvoj osobnosti.
- Sociální zapojení do společenského života.
- Kvalita životního prostředí.

Těmito indikátory se v současnosti zabývá množství prací např. Hancock (2000), Schneider (1976), Diener a Suh (1997) nebo také slovenští autoři Godor s Horňákem (2010).

Podle Ira a Murgaše (2009) jsou stanoveny dvě obecná kritéria k selekci indikátorů a to je obsahové kritérium, které musí chápat kvalitu života a kritérium formální, které je podmíněno splněním podmínek kvalifikování, statické sledovanosti v dlouhých časových úsecích a požadování výpovědní schopnosti. Massam (2002) dodává, že u vybírání indikátorů je důležitá podobnost zvolených indikátorů s indikátory, které se dříve použily v ostatních pracích. Dalším důležitým faktorem je, aby byly indikátory měřeny pomocí spolehlivých údajů. To znamená rozeznat, jestli indikátor měří jednotlivou zónu kvality života a zdali jsou zóny samostatné a nejsou tedy na sobě závislé, anebo zdali se mezi nimi vyskytuje závislost. Důraz je kladen také na to, zda je indikátor složen ze dvou nebo více atributů nebo je pouze samostatný.

Z všeobecného hlediska je také možné indikátory zařadit do dvou základních dimenzí a těmi jsou objektivní a subjektivní. Význam těchto dimenzí popisuje bakalářská práce již výše v textu.

Indikátory se dělí na tři základní typy podle americké geografky Cutter (Andráško, 2007) a sice na socioekonomické prostředí, které zahrnuje například zdraví, zločinnost a mzdy, dále fyzicko-geografické prostředí, zahrnující přírodní prostředí a jeho znečištění, a procentuální ukazatele.

Výzkum kvality života se nejčastěji týká určité geograficky vymezené oblasti, nejčastěji je to region, město nebo městská část. Většina problémů, které jsou ve spojitosti se životem jedince, má geografický rozměr, a použití geografie během zkoumání kvality života plyne především z přesvědčení, že hodnota kvality života je jiná nejen od člověka k člověku, ale od města k městu. Ačkoli má každý člověk svoji individuální svobodu k žití, jsou definovány některé možnosti vymezení území, na kterých se setkávají, spojují a koncentrují každodenní lidské činnosti (Andráško, 2007).

3 Metodologie

V teoretické části bakalářské práce byly vymezeny základní pojmy dané problematiky. Tato část se skládá z podrobné literární rešerše odborné české i zahraniční literatury, která slouží jako podklad pro zhodnocení empirické části. Empirická část bude vycházet z charakteristiky městské části Brno – Slatina, kde budou popsány základní informace o poloze, obyvatelstvu, historii, dopravě a občanské vybavenosti. Následně bude proveden průzkum kvality života. Ke zkoumání kvality života v městské části byl vybrán kvantitativní výzkum, konkrétně dotazníkové šetření, které mělo za úkol zjistit spokojenost občanů s kvalitou života ve zkoumané oblasti. V závěru dojde k vyhodnocení výzkumu, diskuzi a komunálním politikům bude nabídnut návrh, který by vedl k větší spokojenosti občanů a ke zvýšení kvality života v městské části Brno – Slatina.

3.1 Sociologický výzkum

Sociologický výzkum pátrá po odpovědích na otázky, kterými se zabývá sociologie jako relativně samostatná věda (Veselá, 2002). Jedná se o systematicky uspořádaný nástroj, který za předpokladu, že jsou respektovány základní metodologické principy, umožňuje optimální průběh poznávacího procesu. Sociální výzkum je specifický typ výzkumu vědeckého. Předmětem zájmu sociálních výzkumů jsou zákonitosti vývoje společnosti, které se zkoumají za pomocí analýz, systematického vyšetřování, popisování a výkladu sociálních jevů (Veselá, 2000). Spolu s dalšími společenskými vědami má společný objekt zkoumání, tím je myšleno, že se soustředí na shromažďování údajů, které nám napomáhají najít odpovědi na důležité otázky, které se týkají lidského života a lidské společnosti, a díky tomu nám dávají možnost porozumět smyslu našeho života a každodenním problémům. Sociologický výzkum je tedy možné formulovat jako záměrnou, systematickou a organizovanou poznávací činnost, jejímž cílem je pomocí zvláštních sociologických technik a metod dosáhnout objektivně empirických údajů o sociální skutečnosti a pomocí ověřování vědeckých hypotéz vysvětlit význam zkoumaných sociálních problémů a jejich vývoj a vzájemné vztahy (Murdza, 2010).

3.2 Dotazník

Podle Dismana (1993) je dotazník jeden z nejefektivnějších nástrojů, umožňující lehce sehnat potřebné informace v krátkém časovém úseku za nízké náklady. Prostřednictvím dotazníkového šetření má tazatel možnost vyhodnocovat více informací od většího množství respondentů. Pokládané otázky musí být srozumitelně a jednoznačně položené, aby byly respondentem správně pochopeny. Dotazníkové šetření je nejčastěji používaný nástroj kvantitativního výzkumu. Je možné jej distribuovat jak v papírové či elektronické formě, tak i ústně nebo telefonicky (Giddens, 2013).

Stejně tak uvádí i Kozel (2006), který dodává, že dotazník je nejvíce využívaný nástroj pro sběr primárních údajů. Jsou to formuláře s otázkami, na které respondenti odpovídají, nebo v něm vyskytují i varianty možných odpovědí. Dotazník je nástroj, který je řazen do kvantitativní výzkumné strategie. Jde tedy o techniku, umožňující získat cenné údaje, díky velkému počtu respondentů.

Foret (2013) ve své práci uvádí, že při sestavování dotazníku je důležité mít na paměti, že dotazník musí odpovídat cílům výzkumu. Špatně sestavený dotazník může negativně ovlivnit získaná data a konečné výsledky, nebo odpovědi nemusí korespondovat s cíli a požadavky výzkumu. Borůvková (2013) dodává, že správný dotazník má obsahovat otázky položené tak, aby počet otázek nepřesáhl 20 a správná doba k vyplnění dotazníku by neměla respondentovi zabrat více jak 10 minut. V případě, že tyto doporučení nebudou dodrženy, je možné, že dotazovaný nevyplní dotazník do konce. Správně sestavený dotazník by měl být sestavován se třemi hlavními požadavky a těmi jsou:

- Účelově technické potřeby – to znamená, že otázky by měly byt formulovány tak, aby respondent odpověděl na otázku s maximální přesností.
- Psychologické potřeby – je nutné vytvořit takové podmínky a atmosféru výzkumu, aby respondent vnímal dotazník jako jednoduchou a příjemnou činnost (úkol). Je nutné, aby respondent odpovídal krátce, upřímně a pravdivě.
- Potřeba srozumitelnosti – znamená, že respondent by měl jednoduše porozumět všem otázkám, měl by vědět, na co se jej tážeme, a jak by měl postupovat při

vyplnění dotazníku. Dotazník by měl být schopný vysvětlit a popsat respondentovi záměr výzkumu.

Během sestavování dotazníku je důležité vybrat vhodný typ struktury kladených otázek. Uzavřené otázky s možností výběru jsou rychlejší, pohodlnější a také se lépe zpracovávají při vyhodnocování sesbíraných dat. Mají ale malý nedostatek v tom, že respondent nemá možnost vyjádřit vlastní názor. Naopak otevřené otázky poskytují respondentům možnost vyjádřit svůj vlastní názor, ovšem vyhodnotit otevřené otázky je docela složité především z důvodu velkého množství názorů i objemu dat. Polo-strukturované dotazníky jsou kompromis v případě těchto metod a jsou sestaveny jak ze standardizovaných otázek, tak i z otevřených nebo polo-uzavřených otázek. Taková možnost je často využívána a je poměrně oblíbená. Disman (1993) dále dodává, že nevýhodou je poměrně nízká návratnost a nemožnost zjistit, zdali dotazník vypracoval přímo vybraný respondent.

3.2.1 Druhy otázek v dotazníkovém šetření

Otevřené otázky, které respondentovi nenabízí žádnou možnost odpovědi a dotazovaný na ně může odpovědět volným doplněním vlastní odpovědi (Kozel, 2006). Tazatel se zde ale může setkat s problémem, kdy z důvodu velkého množství odlišných odpovědí nebude schopný vyhodnotit dotazník (Jašíková, Trousil, 2009).

Uzavřené otázky, které nabízí daný počet odpovědí a dotazovaný si volí, která je jeho názoru nejblíž. Nastává zde ale riziko, že tazatel nevyužije všechny odpovědí, které by dotazovaný rád zvolil (Jašíková, Trousil, 2009). Tento druh otázek může také navádět k ledabylému vyplnění. Uzavřené otázky dále rozdělujeme na dichotomické, které nabízejí dvě varianty odpovědi (ano-ne), výčtové, které nabízejí několik možností odpovědi, výběrové s pouze jednou možností odpovědi nebo polytomické, které uvádí pořadí možností. Často se také používají takzvané škálovací otázky, ve kterých může respondent vyjádřit svůj názor díky pohybu po určité stupnici (Kozel, 2006).

Polootevřené otázky, které se často používají právě v případě, že by použití uzavřené otázky navádělo právě k ledabylému vyplnění. V tomto případě se uvádí možnost „jiné“, kde má respondent možnost vyjádřit svůj přesný názor.

3.3 Výzkumný vzorek

Dotazníkové šetření probíhalo v průběhu měsíců března a dubna 2017 na území městské části Brno – Slatina. Cílem výzkumu bylo analyzovat současné potřeby a stav obyvatelstva sledovaného území z hlediska kvality života v městské části.

Zkoumání bylo provedeno prostřednictvím dotazníkového šetření (viz příloha), které se skládalo z 11 otázek z oblasti kvality života v městské části Brno – Slatina. Otázky aplikované v dotazníku byly vybrány na základě jednotlivých socioekonomických charakteristik, např. spokojenost s okolím bydliště, s občanskou vybaveností, dopravou atd.

Celkem byl dotazník vyplněn 191 respondenty. Dotazník obsahoval polootevřené otázky a uzavřené, které obsahovaly možnost volby odpovědi nebo nabídku stupnicového ohodnocení.

Uzavřené otázky měly předem stanoveny několik variant odpovědi, ze kterých si respondent volil tu nejvhodnější. Otevřené otázky nebyly v dotazníku použity, protože analýza a zpracování je složitější a klade vysoké nároky na vyjádření dotazovaného. Z předchozích zkušeností je zřejmé, že spousta respondentů nedokončí dotazník právě kvůli otevřeným otázkám.

Pro výzkum byly využity jak dotazníky v tištěné podobě, tak i dotazníky v elektronické podobě, které byly umístěny na webové stránky. Na začátku dotazníku byli respondenti nejprve seznámeni s osobou tazatele, kde jim byl vysvětlen důvod a přínos výzkumu. Dále byli respondenti seznámeni s přibližným časem, který bude potřeba k vyplnění. Respondenti byli oslovování hlavně na ulicích, v obchodech, parku nebo na veřejných prostranstvích městské části. Dotazník byl zcela anonymní, osobní údaje dotazovaných nebyly zjišťovány a nebylo tedy možné je nikde zveřejnit. Dotazník byl pouze pro osoby starší 18 let, žijící nebo dojíždějící za prací do městské části Brno – Slatina. Lidé, kteří nesplňovali tato kritéria, dotazník nevyplňovali.

Sesbíraná data byla následně zpracována a roztříděna v programu Microsoft Excel, odkud byla později graficky zpracována a popsána v empirické části.

4 Empirická část

4.1 Charakteristika městské části Brno – Slatina

4.1.1 Poloha městské části

Městská část Brno – Slatina je východní okrajová část města Brna. Nachází se na území, které bylo obývané odpradávna, jak dokázaly zdejší hojné archeologické nálezy. Již ve 13. Století existovala Slatina jako zemědělská ves a během dalších období se často měnili její jak církevní, tak i světští vlastníci - měšťané z nedalekého Brna i šlechtici. První dochovaná písemná zmínka o Slatině je z roku 1247 (Reichstädter, 2002).

Slatina se rozkládá v Jihomoravském kraji, v okrese Brno-město. Její rozloha je 5,83 km čtverečních. Slatina je považována za historickou obec, městskou čtvrť a katastrální území. Od 24. listopadu 1990 je pod názvem Brno-Slatina brána také jako městská část statutárního města Brna. Do roku 1990 byla Slatina součástí dřívějšího městského obvodu Brno IV. Pro účely senátních voleb spadá území městské části Brno-Slatina do volebního okrsku číslo 58.

Obr. 5 Mapa městských částí Brna.

Zdroj: Vlastní zdroj dle www.googlemaps.cz.

4.1.2 Historie městské části Brno – Slatina

I přesto, že archeologické nálezy dokazují, že území Slatiny bývalo osídlováno už v šerém dávnověku, vlastní vznik Slatiny jako vsi nelze spolehlivě určit. Je však velmi pravděpodobné, že po založení brněnského hradu knížetem Břetislavem (na začátku XI. století) byla i Slatina (podobně jako sousední Černovice a Židenice) zeměpanskou vsí už ve XII. století a její značná část se někdy začátkem XII. stala lénem olomouckého biskupství, asi za biskupa Bruna ze Schauenburka, zakladatele olomouckého lenního řízení. Ať tomu bylo jakkoliv, naprosto jisté je, že zaručený první písemný doklad o evidenci je z 23. února roku 1306.

Skoro až do konce minulého století se Slatina dělila na dvě části – zemědělská část (zvaná Dědina – v dnešní době Přemyslovo náměstí) a dělnická část (Budín). Rozšiřování Slatiny započalo již před první světovou válkou výstavbou rodinných domků v okolí silnice směrem do Líšně a v dalších částech směrem k Brnu a k Tuřanům. Ve Slatině se až do začátku 20. let tohoto století nacházel rozsáhlý dvůr, který vlastnil Líšeňský velkostatek a zároveň si jej i obhospodařoval. V roce 1919 byla Slatina s 1400 obyvateli připojena k Brnu. V té době byl v rámci pozemkové reformy městem vykoupen slatinský dvůr s příslušnými polnostmi a došlo k rozparcelování jeho částí, aby mohly být pronajaty místním rolníkům nebo použity k výstavbě rodinných domů. Tímto došlo k dalšímu rozrůstání obce ve všech již uvedených směrech (Tuřanka, Ráj, Nová čtvrť). Zrozením továren nejdříve bratrů Johanových (1925), poté inženýra Ericha Roučky (1929) a později také Václava Jiránka (1937) nastal další rozvoj obce a díky svým pracovním příležitostem došlo i k nárůstu počtu obyvatel na 3300. Důsledkem nárůstu obyvatel přibylo i množství řemeslníků a živnostníků. V obci vznikla poštovní pobočka Brno 27 a byla zahájena činnost lékařská ordinace. Od roku 1932 bylo zavedeno autobusové spojení s Brnem, které bylo podstatně výhodnější než dosavadní vlakové, které ve Slatině bylo již od roku 1886 (Reichstädter, 2002).

Další rozvoj zaznamenala Slatina po druhé světové válce. Již během roku 1949 byl autobus vystřídán první trolejbusovou linkou. Na východní části obce byly v padesátých letech postaveny rodinné domy a během šedesátých let byly v západní části směrem na

Brno vybudovány bloky činžovních domků. Velkým krokem bylo postavení silnice, která vedla podélně železniční tratě od kasáren směrem k tehdy novému brněnskému letišti v roce 1973, což byl pravděpodobně hlavní stimul k postupné zástavbě většiny zemědělské půdy v okolí továrnami a sklady.

Ve druhé polovině 60. let 20. století bylo území Slatiny v rámci druhé katastrální reformy Brna spojeno s částí původního území Černovic, Židenic, Líšně a Šlapanic. Byla také upravena jižní hranice, kde Slatinské území získalo velkou část původního katastru Brněnských Ivanovic a Tuřan. Na druhou stranu téměř stejně velkou část svého prvotního území Slatina ztratila ku prospěchu nově vymezenému území Tuřan.

Později, během 70. let se začalo stavět i na jižní stranu. Následkem výstavby sídliště s panelovými domy, které bylo zakončené v osmdesátých letech vzrostl počet obyvatel o téměř trojnásobek a přesáhl 9000. S tím byla spojená i občanská vybavenost, jako například mateřská škola, základní škola, obchodní středisko apod. V té době vznikla i druhá linka trolejbusu. Doba po sametové revoluci přinesla další celkový rozvoj občanské vybavenosti a služeb. Také se do Slatiny po dlouhé době vrátila samospráva volbou zastupitelstva. V této době ale úplně vymizel venkovský a zemědělský ráz obce a ze Slatiny se stalo brněnské předměstí (Městská část Slatina, http://www.mcslatina.cz).

4.1.3 Orgány městské části

Výkonným orgánem v oblasti samostatné působnosti na úrovni městské části je sedmičlenná rada městské části Brno-Slatina, v jejímž čele je starosta, místostarosta a dále pět radních. Starostou městské části je od roku 2010 Jiří Ides.

Státní správa (kromě věcí, které spadají do kompetencí zastupitelstva městské části, rady a zvláštních orgánů městské části nebo také komise) je vykonávána úřadem městské části, kterou město Brno úřadu svěřilo, a která je podle zvláštních zákonů vykonávána obcemi.

4.1.4 Obyvatelstvo a bydlení

Počet obyvatel v městské části Brno – Slatina dlouhodobě stoupá, první vlnu rozvoje zažila Slatina ve 30. letech minulého století, když se obec začala rozšiřovat na všechny možné směry (Tuřanka, Ráj, Nová čtvrť) z důvodu rozparcelování líšeňského velkostatku s okolními polnostmi a tyto prostory byly využity pro výstavby rodinných domů a pronajaty místním rolníkům.

Druhá rozvojová vlna započala po druhé světové válce, kdy se v padesátých letech postavily rodinné domy na východu obce a v šedesátých letech činžovní domky na západě směrem na Brno. Během sedmdesátých let se pokračovalo s výstavbou i směrem na jih. Největší změnou pro Slatinu ale bylo postavení sídliště s panelovými domy, které bylo dokončeno až během osmdesátých let. Díky výstavbě řad panelových domů se počet dosavadních obyvatel skoro ztrojnásobil a přesáhl číslo 9000 obyvatel.

Následující tabulka (Tab. č. 1.) představuje demografický vývoj obyvatelstva, domů a bytů v letech 1970 – 2011.

Tab. 1: Obyvatelstvo a domy od roku 1970 do 2011.

rok	**1970**	**1980**	**1991**	**2001**	**2011**
obyvatelé	3833	4714	8668	8530	9360
domy	770	832	951	1012	1195
byty	1092	1597	2999	3252	3918

Zdroj: Vlastní zpracování dle ČSÚ.

V současné době se oblast bydlení ve Slatině rozvíjí hned na několika místech. Po rekonstrukci panelových domů v sídlišti a vybudování nových bytů na ulici Tilhonova a Vlnitá byly vytvořeny i polyfunkční domy. Také kousek od křižovatky ulic Tuřanka a Řípská se právě staví nové bytové domy. Dokonce i pole směrem k dálnici jsou postupně zastavována novými rodinnými domky, což znamená další nárůst počtu obyvatel Slatiny, ale také zastavění poslední větší zemědělské plochy.

Sčítání obyvatel městské části se provádí pouze jednou za 10 let. Naposledy proběhlo sčítání občanů v roce 2011 a v té době bylo ve Slatině 9360 občanů: z toho 4618 mužů a

4742 žen. Trvalý pobyt z tohoto počtu mělo 8944 osob a 368 osob má na území Slatiny bydliště s dlouhodobým pobytem. Průměrný věk na obyvatele Slatiny byl 39,6 let. V roce 2011 bylo ve Slatině celkem 1195 domů a bytových domů, z toho 902 rodinných domů a 261 bytových domů. Většina rodinných domů je v osobním vlastnictví naopak bytové jednotky jsou především nájemní nebo družstevní.

4.1.5 Občanská vybavenost

Městská část Brno – Slatina nabízí svým obyvatelům veškerou občanskou vybavenost a infrastrukturu. Co se týče vzdělání, ve Slatině se nacházejí dvě mateřské školy, a to MŠ Jihomoravské náměstí 5, která disponuje 7 třídami pro 181 dětí a česko-anglická mateřská škola Kinder City, která se nachází na Černovické terase, kde pedagogové komunikují s dětmi jak v jazyce českém, tak i anglickém. Dále je zde základní škola Jihomoravské náměstí 2, která má jak první, tak druhý stupeň a disponuje i školní družinou, kterou navštěvují především děti prvního stupně a Základní škola Přemyslovo náměstí 1, kde je celkem 18 tříd obou stupňů a školní družina se 4 třídami. Co se týče středoškolského vzdělání je v městské části střední škola grafická Brno, Šmahova 110, kde si studenti mohou zvolit jeden z pěti maturitních oborů (polygrafické procesy, knihařská tvorba, obalový design, reprodukční grafik pro média, operátor tiskových systémů).

V městské části Brno – Slatina se nachází jak praktický lékař pro děti, tak i pro dospělé. Dále je ve Slatině praktický zubní lékař, kožní lékař, gynekologie a soukromá parodontologie. Většina lékařů se nachází ve středisku Slatinka, kde je umístěna i lékárna.

Obyvatelé městské části mohou využít 4 supermarkety, jimiž jsou Albert, Penny Market, Lidl a od března 2015 nově také Kaufland. Spolu s Kauflandem byl otevřen i obchod se sportovními potřebami Sportisimo, drogerie DM, ochod s elektrem Okay, oblečení Takko, hračkářství a obchod s chovatelskými potřebami. V centru městské části se také nachází řada malých obchodů s potravinami, textilem papírnictví a květinářství. Jediným mínusem je absence drogérie, jelikož byly dvě v okolí centra Slatinka zrušeny, nachází se nejbližší právě na okraji Slatiny, a to již zmiňované DM.

Slatina disponuje šestnácti restauračními zařízeními a čtyřmi vinotékami. Co se týká ubytovacích zařízení, mohou návštěvníci využít k noclehu motel Lazza, penzion Pexeso či hotel Sluneční dvůr. Z dalších služeb jsou k dispozici pošta, pobočka České spořitelny a Komerční banky, bankomaty, čerpací stanice na okraji městské části, cykloservis, pneuservis, autoopravny, kadeřnictví, kosmetika atd. V městské části se nachází také knihovna, která je v provozu již od roku 1924.

Z volnočasových aktivit mohou obyvatelé Slatiny využít Divadelní soubor J. K. Tyla, Centrum volného času Fantázie, Česká asociace Sport pro všechny, 43. oddíl Junáka Brno, Občanské sdružení dětí a dospělých Klubíčko, Občanské sdružení Slatina dětem, 85. Pionýrská skupina Letka, Sbor dobrovolných hasičů Slatina, SK Slatina a Soukromá základní umělecká škola – Lídl Music. Ve městské části je poměrně velké množství sportovního vyžití. V roce 2006 bylo nově zrekonstruováno hřiště u školy Jihomoravské náměstí 2. Dále Slatina nabízí kryté tenisové kurty, dvě posilovny, fotbalové hřiště a množství ploch s koši na basketbal. Kousek od nového supermarketu Kaufland byl vybudován také nový family park Bruno, kde se mohou pobavit především rodiny s dětmi. Nově také Slatina nabízí X Arenu, kde jsou badmintonové kurty, stolní tenis, lekce jógy či pilates nebo restaurace se zdravou stravou. Samozřejmě jsou ve Slatině i dětská hřiště, tradičně se pořádá pálení čarodějnic, Slatinské hody, Slatinské kulturní léto a jiné kulturní akce.

Po delší revitalizaci mohou občané Slatiny využívat plochu na okraji sídliště, takzvané „Terénky“. Na tomto areálu je nově postaven výběh pro psy, skatepark, workoutové hřiště nebo hřiště pro menší děti. Slatina také nově disponuje dopravním hřištěm mezi panelovými domy na ulici Rousínovská.

Obyvatelé Slatiny si mohou odpočinout i v místních parcích, nejvýznamnější park je na Přemyslově náměstí, další se nachází na ulici Hliník a také na ulici Vlnitá. K odpočinku a procházce mohou občané také využít Stránskou skálu, která je významná národní, přírodní a archeologicky důležitá památka. Je to prakticky jediné přírodní zázemí pro slatinské obyvatele.

4.1.6 Doprava

Do Slatiny je velice dobrá dopravní dostupnost. Hromadná doprava pro osoby je zajištěna velkým množstvím autobusů a trolejbusů do všech částí. Nechybí zde ani železniční doprava, která je v městské části již od roku 1886. Hlavní trasy křižují trolejbusy 33 a 31, které začínají trasu na brněnském hlavním nádraží. Trolejbusová doprava obsluhuje městskou část již od roku 1949 a přeprava cestujících trolejbusem byla ve Slatině historicky první na území Brna. Ostatní autobusy přes Slatinu rozváží obyvatele do okolních vesnic. V noci mohou obyvatelé využívat noční linku 96, která jezdí z Bosonoh přes Hlavní nádraží až do Šlapanic po celou noc v pravidelných intervalech. Zaměstnanci a návštěvníci průmyslové zóny mohou využít autobusy linek 76, 77 a 78.

Co se týče automobilové dopravy, je zde napojení na dálnici D1, která je nejstarší a nejdelší dálnicí v České Republice a jejím úkolem je spojovat Prahu, Brno a Ostravu. Do Slatiny je možné dostat se také rychlostním přivaděčem R50, který spojuje Brno s východní částí republiky. Ke zrychlení dopravy a zlepšení průjezdnosti v městské části slouží dva kruhové objezdy, které zcela nahradily světelné křižovatky. Velkým problémem městské části je nedostatek parkovacích míst v okolí sídlišť. Tento nedostatek je způsoben hlavně několikanásobným nárůstem motorizace od roku 1990.

Mezinárodní i vnitrostátní lety zajišťuje Brněnské letiště, které se nachází na okraji Slatiny. Cyklostezky v na území městské části v současné době neexistují, proto cyklisté musejí využívat silnice, na kterých je velký provoz. Do okolí za hranicemi Brna pak využívají polní cesty. Oblast Slatinského katastru by byla vhodná pro výstavbu cyklostezky, především díky jejímu rovinatému terénu. Nejen cyklisté by zajisté ocenili propojení Slatiny, slatinského nádraží, průmyslové zóny a areálu kasáren sítí cyklistických tras.

4.1.7 Průmysl

Největší průmyslovou částí Slatiny je Černovická terasa. Původně byla Černovická terasa skládkou odpadů. Skládka vznikla již v 19. století. Těžily se zde maltové písky a vzniklé kaňony se zavážely odpadem. V roce 1996 byla skládka uzavřena a začaly zde

růst nové firmy. Cena projektu se dá těžko odhadnout, bude se však pohybovat ve stamilionech korun. Terasa je mimo jiné i zásobárnou podzemní vody.

Černovická terasa jsou situovány blízko mezinárodního letiště Brno-Tuřany, dálnic D1, D2 (E50, E65) a brněnské železniční tratě. S rozlohou 200 ha patří k předním strategickým zónám v České republice. Velká část území je určena strategickým investorům, kteří jsou ochotni investovat minimálně 100 mil. Kč. Do zvolených oborů zpracovatelského průmyslu, jedná se hlavně o letectví, kosmonautiku, dopravní prostředky, výpočetní techniku, informačních technologie, elektroniku, telekomunikaci a radiokomunikaci, lékárnictví, biotechnologii a lékařské přístroje.

První budova byla v roce 2001 v průmyslové zóně Černovické terasy postavena společností Flextronic. Jedná se o parcelu 2312/27 v katastrálním území městské části Brno – Slatina. Po tom, co tato firma opustila průmyslovou zónu, získala tuto budovu společnost Honeywell, která ji má do dnešní doby stále v pronájmu. Nyní v Brně pro firmu pracuje více než 1500 inženýrů v prostorách o rozloze 33 tisíc metrů čtverečních. Asi 70 procent zaměstnanců jsou absolventi brněnského Vysokého učení technického.

V pětadvaceti budovách na Černovické terase, z nichž část vlastní Honeywell a FEI, pracuje zhruba sedm tisíc lidí. O jednu z nejvýznamnějších průmyslových zón v ČR mají i nadále firmy velký zájem a volné pozemky rychle ubývají a nové budovy stále rostou.

V roce 2014 došlo k široké veřejné a mediální diskuzi o tom, zda má být na území Slatiny postaven sklad firmy Amazon. To by pro Slatinu znamenalo velký nárůst pracovních míst, ale také by bylo nutné napojit zónu na dálnici D1, protože stávající kapacita dopravní infrastruktury ve Slatině byla nedostatečná. Neschopnost dosáhnout konsensu mezi zastupitelskými orgány, veřejností a potenciálním investorem vedla k tomu, že americká společnost Amazon mezitím ztratila zájem a město Brno o tuto investici přišlo.

4.2 Vyhodnocení dotazníkového šetření

Dotazníkového šetření se zúčastnilo poměrně rozdílné procento mužů 66 (34,6 %) a 125 (65,4 %) žen. Rozdělení do věkových kategorií bylo následující. Nejnižší věková kategorie začínala na 18 letech, protože byl důležitý především názor zletilých osob. Nejvíce respondentů 107 (56 %) se řadilo právě do první věkové kategorie, která byla v rozmezí 18 - 36 let. Ve druhé kategorii 37 - 54 let odpovědělo 42 (22 %) respondentů, ve třetí 55 - 72 let 31 (16,2 %) respondentů, do čtvrté kategorie tedy 73 - 90 let se řadilo 8 (4,2 %) respondentů a ve věku 90 a více let se dotazníkového šetření zúčastnili tři lidé (1,6 %).

Následující identifikační otázka byla zaměřena na nejvyšší dokončené vzdělání. Dominujícím dokončeným vzděláním bylo se svými 97 (50,8 %) respondenty střední odborné s maturitou. Téměř o polovinu responzích méně 46 (24,1 %) dokončilo vysokoškolské vzdělání. Ostatní možnosti využilo 48 respondentů: střední bez maturity/výuční list 32 (16,8 %), vyšší odborné 10 (5,2 %) a základní 6 (3,1 %). V otázce na ekonomický status byli s 90 (47,1 %) nejvíce zastoupeni zaměstnaní lidé. Lidé v důchodu obsadili druhou pozici se 35 (18,3 %) respondenty. Dále v této otázce vystupují studenti 25 (13,1 %), respondenti s mateřskou nebo rodičovskou dovolenou 18 (9,4 %), zaměstnavatelé či podnikatelé 16 (8,4 %) a nezaměstnaní, kterých bylo 7 (3,7 %).

Dotazníkového šetření se nejvíce zúčastnili obyvatelé, kteří žijí v městské části Brno – Slatina méně než 10 let konkrétně to bylo 65 (34 %) responzích. Dále 40 (20,9 %) obyvatel, kteří žijí ve Slatině 21- 30 let, 37 (19,4 %) obyvatel 11 - 20 let, 17 (8,9 %) obyvatel již 31 – 40 let, 12 (6,3%) obyvatel 41 -50 let a pouhých 8 (4,2 %) respondentů bydlí ve Slatině déle než 51 let. Respondentů, kteří ve Slatině nebydlí, ale denně dojíždí za prací a tráví zde většinu svého času se zúčastnilo 12 (6,3 %).

Další otázka měla zjistit, jakou možnost bydlení využívají respondenti nejvíce. Se 73 (38,2 %) respondenty bylo nejvíce zastoupené bydlení v rodinných domech. Druhé nejvíce zastoupené bydlení bylo v panelových domech tedy 62 (32,5 %) respondentů.

Již méně respondentů 35 (18,3 %) bydlí v cihlových novostavbách a pouze 21 (11 %) má své obydlí ve starších cihlových bytovkách.

V následující otázce měli respondenti za úkol na Likertově škále od 1 do 4 zatrhnout, jak jsou spokojeni s vybranými oblastmi městské části. Číslo 1 znamenalo velmi spokojen, 2 spíše spokojen, 3 spíše nespokojen a 4 značila velmi nespokojen. Jak je z grafu patrné, nejvíce spokojení jsou občané s veřejnou dopravou a dostupností do centra Brna nebo do okolí, kde známku jedna dalo 85 respondentů a známku dvě 63 respondentů. Kladně byla ohodnocena také dostupnost a kvalita lékařské péče, kde 83 respondentů dalo známku 2. Školy a vzdělávací instituce měly také kladné ohlasy a 93 respondentů je ohodnotilo známkou 2. Dokonce i čistota městské části a okolí získala 85 kladných ohlasů a množství pracovních míst, kterému nejvíce napomáhají černovické terasy, nabízející pracovní místa v různých technických a administrativních oborech dostalo 83 hodnocení 2, tedy spíše spokojen.

Naopak nejméně spokojeni jsou obyvatelé s možností parkování, kde 61 respondentů vybralo možnost spíše nespokojen a 50 velmi nespokojen, protože každý den jsou hlavně lidé žijící v panelových domech vystaveni boji o parkovací místa. Dále jsou obyvatelé nespokojeni s mírou hluku a kvalitou ovzduší městské části. Vysoká hlučnost je ve Slatině způsobena hlavně blízkou dálnicí a průmyslovou zónou. Při celkovém zhodnocení zadané otázky můžeme říci, že občané Slatiny jsou s vyjmenovanými oblastmi v městské části spíše spokojeni.

Graf 1: Spokojenost s oblastmi městské části.

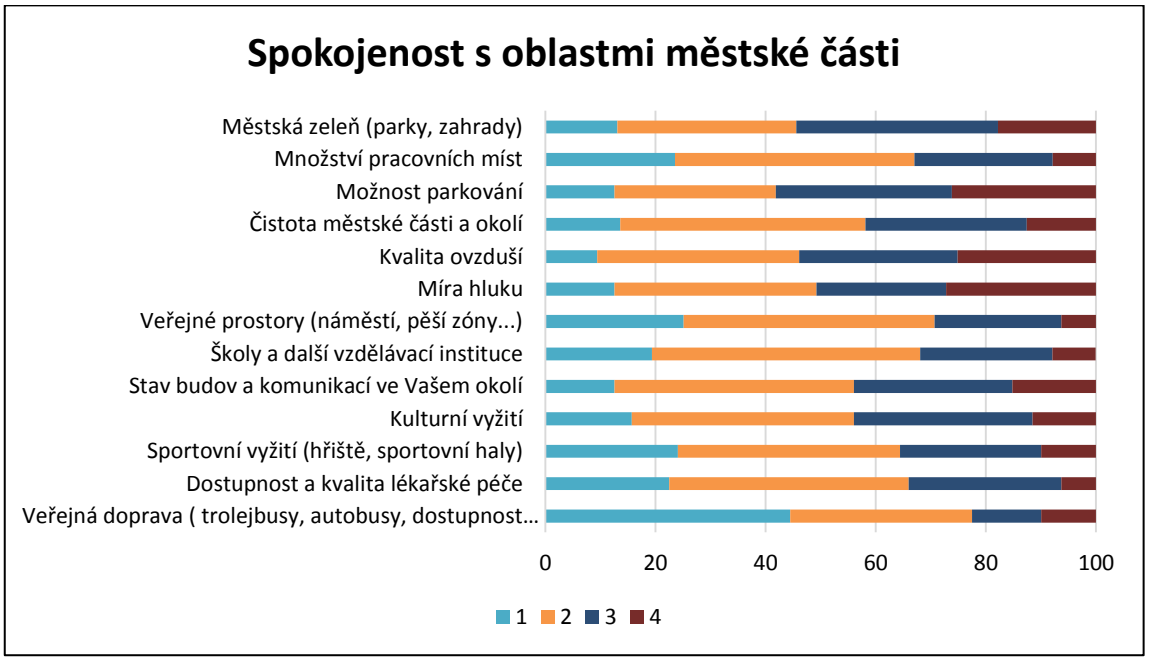

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Další otázka dávala respondentům možnost vybrat tři odpovědi, které se týkají oblastí, kterými by se měla městská část zabývat. Podle obyvatel je to na prvním místě stav komunikací. V některých částech Slatiny je vozovka v opravdu dezolátním stavu a podle místních obyvatel je nutné se stavem komunikací začít okamžitě zabývat. Tuto možnost zvolilo 88 (46,1 %) lidí. 65 (34 %) respondentů zvolilo možnosti hluk a čistota ovzduší, které jsou také ovlivněny převážně průmyslovou zónou a dálnicí. Dále byla poměrně často zvolena položka bezpečnost, ačkoli je Slatina jedna z nejbezpečnějších, městských části Brna, obyvatelé se v bezpečí podle jejich odpovědí necítí a tuto možnost vybralo celkem 59 (30,9 %) respondentů. Sestupně následovaly odpovědi bydlení 40 (20,9 %), zdravotnictví 37 (19,4 %), sociální služby 36 (18,8 %), veřejná doprava 34 (17,8 %), vzdělání 25 (13,1 %), nezaměstnanost 14 (7,3 %) a 13 (6,8 %) respondentů neví jak odpovědět nebo nedovede posoudit. Z celkového počtu respondentů 24 (12,6 %) obyvatel vyjádřilo svůj názor v doplňovací otázce. V otevřené možnosti zmiňovali obyvatelé nejčastěji nedostatek parkovacích ploch, cyklostezku, silniční obchvaty a odklon ze Šlapanic. Další otevřené odpovědi byly:

- „Školství, stále se staví nové byty a školy v okolí jsou přeplněné.“

- „Kvalita předškolního vzdělání, neopravená hřiště, psí výkaly, zeleň a parky.“
- „Obchody u X Areny, obchod s potravinami a pekárna, která by se hodila a určitě i uživila.“
- „Stavem a množstvím dětských hřišť mezi paneláky.“
- „Veřejná prostranství, průmyslová zóna, okolí dálnice, územní plán.“
- „Čím víc zeleně, tím lépe namísto více a více zastavování.“
- „Nedostatek veřejných služeb.“
- „Přechod u Penny je nutnost.“
- „Plné odkanalizování.“
- „Chybí, veřejné služby – čistírna, zhotovení klíčů apod.“
- „Absence dětských hřišť směrem ulice Křehlíkova a okolí.“
- „Hřiště, veřejné místo, kde by se mohly pořádat akce jako např. pálení čarodějnic apod.

Graf 2: Čím se má městská část zabývat.

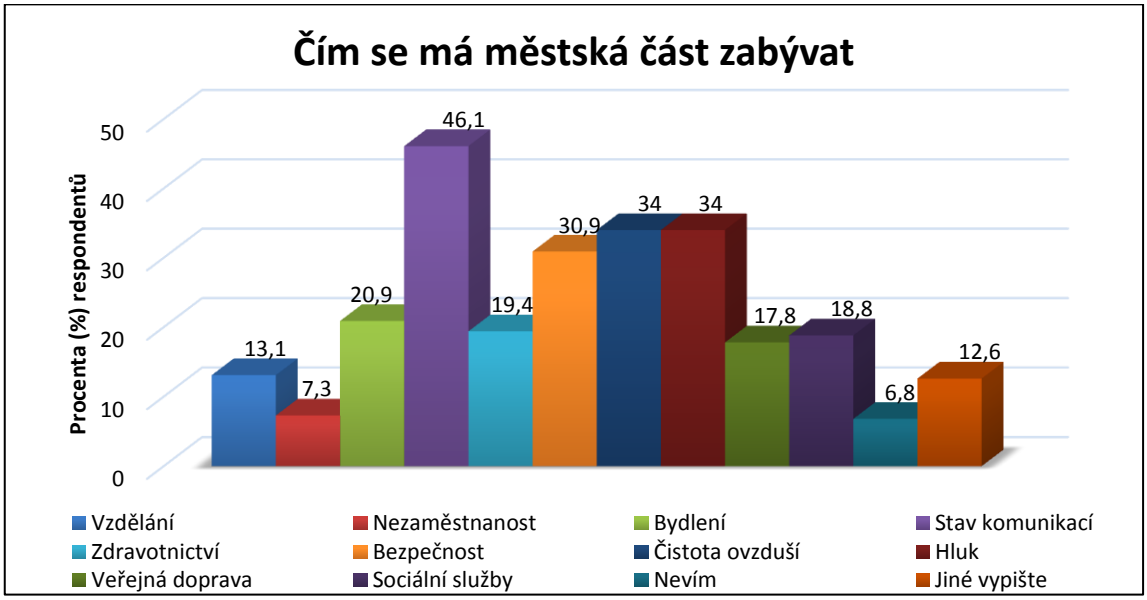

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Z provedeného šetření je patrné, že občané městské části nejvíce v okolí bydliště postrádají bazén nebo jinou možnost koupání. Celkem tuto možnost zvolilo 121 (63,4

%) respondentů. Slatina nedisponuje bazénem, rybníkem ani žádným místem, kde by si občané mohli zaplavat nebo se v letních dnech schladit. Nejbližší bazén se nachází na základní škole ve Šlapanicích, ale jeho otevírací doba je značně omezená a co se týká koupališť, je jich v okolí pouze několik, například koupaliště v Mokré nebo biotop v Koválovicích, ale tato místa bývají kvůli velkému náporu obyvatel z okolních vesnic velmi přeplněná. Dříve se diskutovalo o výstavbě bazénu v prostorách mrazíren Arktida, ale nakonec byl tento návrh zapomenut.

Pro 101 (52,9 %) respondentů byla druhá nejčastější odpověď „cyklostezka“, protože Slatině chybí propojení s okolními cyklostezkami. Domov pro seniory zvolilo 60 (31,4 %), protože v Brně je velice složité najít volné místo v domově s péčí o seniory z důvodu naplnění kapacit a na některé domovy je čekací doba i 5 let. Ovšem v současné době se diskutuje o postavení domova pro seniory právě na ulici Bedřichovická ve Slatině. Ačkoli Slatina dříve disponovala kinem, v dnešní době z něj zůstala pouze chátrající budova možnost kino nebo divadlo tedy získalo 45 (23,6 %) hlasů. 42 (22 %) kavárny a kluby, 32 (16,8 %) veřejná prostranství pro setkání s lidmi a 12 (6,3 %) respondentů nic nechybí.

Kolonku „Jiné“, kde mohli obyvatelé vyjádřit a rozepsat svůj názor na to, co v městské části chybí, vybralo celkem 20 (10,5 %) obyvatel. Odpovědi respondentů byly z velké části poměrně podobné. Obyvatelům nejvíce schází zeleň, lesy, hřiště nebo sportovní areál pro větší děti, sportovní kroužky pro dívky, prostory pro volný pohyb psů, moderní fitness centrum, hřiště pro veřejnost, klub nebo zábava pro důchodce, školy a školky, které mají nedostatečnou kapacitu, sportovní využití, pás zeleně vhodný k procházkám nebo klidná místa, ale také kvalitní skatepark, kompostování u bytových domů, větší množství parkovacích míst nebo obchody s obuví či textilem.

Graf 3: Co chybí v městské části Brno – Slatina.

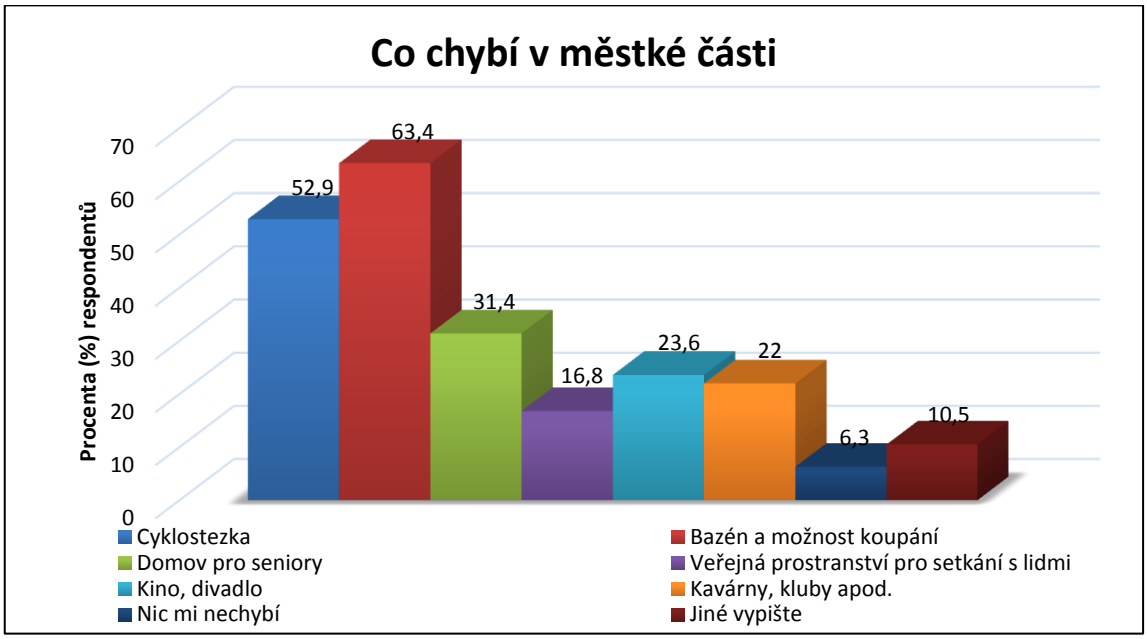

Zdroj: Dotazníkové šetření, vlastní zpracování.

Podstatou následující otázky bylo zjistit, zda se obyvatelé cítí spokojeni s informovaností o plánech v městské části. Veliká část obyvatel se cítí dostatečně informována o plánech městské části, odpovědělo tak 100 (50,4 %) respondentů. Někteří dodali, že se cítí informováni pouze v případě, kdy oni sami chtějí být informováni. 53 (27,7 %) obyvatel vyplnilo, že nejsou dostatečně informování o plánech městské části a 38 (19,9 %) respondentů se vůbec nezajímá o budoucí projekty a plány městské části.

Poslední otázka se dotkla tématiky Černovické terasy, která je situována na okraji Slatiny. Procenta odpovědí respondentů jsou si poměrně podobné. Většina respondentů, tedy 51 (26,7 %) uvedla odpověď „nedovedu odpovědět“ protože měli pocit, že černovické terasy nijak neovlivňují jejich kvalitu života v městské části nebo nedokázali odpovědět, protože se v nich mísily pocity, jestli jsou pro ně Černovické terasy kladným faktorem, či záporným. Někteří uvedli, že je vnímají jak kladným způsobem, především díky tomu, že nabízí velké množství pracovních míst a rozvoje, ale na druhou stranu na ně působí záporným dojmem, protože se zastavují okolní pozemky a pole monstrózními firmami a to nemá kladný vliv na životní prostředí městské části. Stejný počet 51 (26,7

%) dotazovaných zatrhlo odpověď „spíše záporný“ právě již ze zmíněného devastování životního prostředí. 33 (17,3 %) obyvatel uvedlo, že Černovická terasa na ně mají záporná vliv a naopak na 31 (16,2 %) respondentů mají vliv kladný. Nejméně byla využita odpověď „spíše kladný“, kterou vybralo 25 (13,1 %) tázaných.

5 Diskuze

Cílem výzkumu, kterým se zabývá tato bakalářská práce, je především zjistit míru spokojenosti občanů se životem v městské části Brno – Slatina, identifikace chybějících objektů a chtěné změny ze strany občanů. Na základě dotazníkového šetření, které bylo provedeno a zúčastnilo se jej 191 respondentů, je patrné, že většina obyvatel Slatiny je s kvalitou života spokojena.

Dotazníkové šetření se týkalo pouze obyvatel starších 18 let. Nejpočetnější věková skupina zúčastněná dotazníku byla skupina od 18 do 35 let, přičemž početně se do dotazníkového šeření zapojilo více žen než mužů.

Obyvatelé Slatiny jsou celkově spokojení hlavně s vybaveností městské části. Největším kladem se jeví dobrá dopravní dostupnost a sítě městské hromadné dopravy, které propojují Slatinu s centrem Brna a okolím. Slatina disponuje dostačujícími nákupními možnostmi, kvalitní lékařskou péčí a upravenými veřejnými prostory jako je například nové náměstí, kterých si obyvatelé cení. Naopak negativně hodnotili občané městskou zeleň, možnost parkování, kvalitu ovzduší, hlučnost a stav komunikací v okolí bydliště. Co se týká informovanosti a budoucím rozvoji a plánech městské části, připadají si obyvatelé dostatečně informovaní a jsou spokojeni s vedením městské části.

Když hlouběji rozebereme otázku „co na území Slatiny nejvíce chybí“, obyvatelé se nejvíce shodovali v těchto položkách: cyklostezky, bazén a domov pro seniory.

Jak již bylo zmíněno v empirické části, v okolí Slatiny chybí možnost koupání či bazén, který by bylo možné využit nejen v horkých letních dnech. Bazén by ocenili nejen občané Slatiny, ale jistě i obyvatelé okolních obcí nebo základní školy, které by v něm mohly vykonávat základní plavecký výcvik pro studenty. Co ale nejvíce městské části chybí, je cyklostezka, která by vedla do Černovic nebo Komárova, kde by se spojila se stávající cyklostezkou, která pokračuje až do Vídně. V tomto úseku cyklostezka končí v Černovicích a cyklisté, kteří se chtějí dostat do Slatiny, musí zdlouhavě a složitě přejíždět po hlavních tazích do Slatiny, kde byl sice na čtyřproudé silnici na ulici Olomoucká vybudován pruh pro cyklisty, ale dle jejich názoru tato varianta není vůbec

bezpečná, protože tento pruh křižují autobusy a trolejbusy a z těchto důvodů cyklisté raději volí jízdu po chodníku. Další spojení chybí podél silnice ze Slatiny do městské části Líšeň a také ve směru do Tuřan. Na obou zmíněných silnicích je vozovka velice úzká s hustým provozem, proto cyklisté jedoucí touto cestou ohrožují sebe i celkovou dopravu. Podle mého názoru, by bylo vhodné časem, až industriální zóna a letiště budou více vytížené, vybudovat i cyklostezku, která povede podél silnice od letiště až do Šlapanic. Vytvořením těchto třech tras by se snížil počet dopravních nehod a zamezilo se tak věčnému zpomalování dopravy v důsledku vyhýbání se cyklistům na vozovce.

Dále se občané domnívají, že by se mělo investovat do výstavby domova pro seniory a oprav pozemních komunikací, převážně silnic, které jsou v některých úsecích ve velmi špatném stavu hlavně kvůli zatížení velkým provozem. Pokud by se do oprav komunikací investovalo, snížilo by se jisté procento nehod a v případě využití tzv. „tichého koberce“, by se do jisté míry i trochu vyřešila hlučnost a prašnost, na které si obyvatelé Slatiny také stěžují. Dalším možným řešením těchto problémů by byl obchvat tranzitní dopravy, která by proto nevedla přímo centrem Slatiny a nedocházelo by tak ke zvýšené hlučnosti, dopravním zácpám a vysoké zátěži komunikací.

V Jihomoravském kraji je stále nedostatek domovů pro seniory a jejich kapacita je většinou plně obsazena, proto by podle občanů bylo vhodné zřídit další ve Slatině nebo jeho okolí, aby své blízké nemuseli umisťovat do domovů, které jsou daleko za Brnem anebo jsou soukromé, a tím pádem i často, pro některé obyvatele cenově nedostupné.

Ačkoli Černovická terasa nabízí spoustu nových pracovních míst, tak její neustálé rozrůstání nepůsobí na obyvatele příliš kladným dojmem hlavně proto, že v okolí nejsou už téměř žádná pole a zelené plochy. V současné době lidé pokazují na nedostatek zeleně a znečištění v ulicích, proto by se městská část měla více zabývat čistotou okolí a pěstováním městské zeleně.

I přesto, že se Slatina postupem času transformovala z rurální obce na dopravní křižovatku s rozsáhlou industriální zástavbou, i nadále má svá pozitiva. V současné době patří mezi oblíbené a vyhledávané lokality pro bydlení a kulturní život obyvatel.

Závěr

Pojem kvalita života má mnoho definicí, ačkoliv jsou nejednotné a složité mají jedno společné – zabývají se údaji o sociální, fyzické a psychické kondici jednotlivého člověka. Kvalita života je zkoumána hlavně proto, abychom měli možnost porozumět, v jaké situaci se nacházíme a také, abychom byli schopni srovnání míry spokojenosti v rozdílných společnostech a společenských vrstvách.

Hlavním cílem bakalářské práce bylo vysvětlit pojem kvalita života. Dalším cílem bylo analyzovat spokojenost obyvatel městské části Brno – Slatina s kvalitou života v městské části, identifikovat případné nedostatky a na závěr formulovat doporučení a návrhy pro odstranění těchto nedostatků.

Úvodní kapitola nastínila problematiku definice pojmu kvalita života, historii tohoto pojmu, jeho dimenze a roviny, přístupy k této definici a její ekvivalenty a měření. Metodologie vysvětlila pojmy sociologický výzkum a dotazník. Následně popsala jednotlivé kroky týkající se dotazníkového šetření. Dále v empirické části bylo popsáno vybrané území, jeho stručná historie, občanská vybavenost, obyvatelstvo a průmysl. Následovalo vyhodnocení dotazníkového šetření, které bylo provedeno graficky a stručně popsáno. Na závěr práce byla na základě provedeného šetření sepsána diskuze s navrženými doporučení pro zkvalitnění života v městské části.

Spokojenost s kvalitou života městské části byla zkoumána pomocí dotazníkového šetření, na jehož základě byla zjišťována spokojenost či nespokojenost občanů s kvalitou života v městské části. Dotazníkového šetření se zúčastnilo celkem 191 respondentů, kteří vyjádřili svůj názor.

Důležitým aspektem pro podporu kvality života v městské části Brno – Slatina by mělo být vybudování cyklistických tras či plaveckého bazénu, což by výrazně přispělo ke zkvalitnění trávení volného času obyvatel. Dále, jak již bylo zmíněno v diskuzi, vyplynulo, že by občané ocenili postavení domova pro seniory.

Výsledky dotazníkového šetření budou spolu s výše zmíněnými doporučeními předloženy městskému úřadu Brno - Slatina ke zvážení jejich možné realizace.

Seznam použité literatury

Knižní a novinové zdroje

Adamcová, L., & Němečková, T. (2009). *Rozvojová ekonomika.* Praha: Oeconomica.

Andráško, I. (2007). *Niektoré možnosti využitia multivariačných métod při študiu urbánnej kvality života.* Miscellanea Geographica 14. č. 14.

Andráško, I. (2013). *Quality of life: an introduction to the concept*. Brno: Masarykova univerzita.

Babinčák, P. (2005). *Indikátory kvality života. „ Čo považujete* za šťastný život?". FF PU Prešov.

Baum, D. (2014). *Výzkumné metody v sociální práci. 1. vyd.* Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě.

Bence, L., & Pyšný, L. (2007). *Kvalita života*. Ústí nad Labem: Univerzita J. E. Purkyně, Ústav zdravotnických studií.

Borůvková, J. (2013). *Základy statistky: dotazníkové šetření: studijní text.* Jihlava: Vysoká škola polytechnická Jihlava.

Bowling, A., & Winsdor, J. (2001). *Towards the Good Life: A Population Survey of Dimensions of Quality of Life.* Journal of happines studies. 1(2), 55-81.

Cummis, R., A. (2005). *Moving from the quality of life concept to a theory.* JIDR. Journal of intellectual disability research. 49 (10), 699-706.

Diener, E., & Suh, E. (1997). *Measuring Quality of Life: Economic, Social, and Subjective Indicators.* Social Indicators Research. 1-2 (40), 189-216.

Disman, M. (1993). *Jak se vyrábí sociologická znalost: příručka pro uživatele*. Praha: Karolinum.

Dragomirecká, E., & Škoda, C. (1997). *Měření kvality života v sociální psychiatrii.* ČS Psychiatrie., 93 (8), 423-432.

Dvořáková, Z., Václavková, L., & Svobodová, L. (2006). *Svět práce a kvalita života: vliv změn světa práce na kvalitu života: výzkumný projekt v rámci programu Moderní společnost a její proměny.* Praha: Výzkumný ústav bezpečnosti práce.

Estes, R. (2010). The World Social Situation: Development Challenges at the Outsetof a New Century. *Social indicators research*. 3 (98).

Foret, M. & Megyesiová, S. (2013). *Marketing research in regional development. Issue 1st.* Brno: Mendel University in Brno.

Freud, S. (1993). *Vybrané spisy. Vybrané spisy. 2. Vyd.* Praha: Avicenum.

Giddens, A., & Sutton, P., W. (2013). *Sociologie*. Praha: Argo

Godor, M., & Horňák, M. (2010). *Možnosti využitia indikátorov vo výskume kvality života na Slovensku. Geografické informácie*. 14(1), 42-54.

Heřmanová, E. (2012). *Koncepty, teorie a měření kvality života*. Praha: Sociologické nakladatelství (SLON).

Hnilicová, H. (2004). *Kvalita života: sborník příspěvků z konference, konané dne 25. 10. 2004 v Třeboni, Kongresový sál hotelu Aurora*. Kostelec nad Černými lesy: Institut zdravotní politiky a ekonomiky.

Jašíková, V., & Trousil, M. (2009). *Úvod do tvorby empirických prací pro cestovní ruch*. Hradec Králové: Gaudeamus.

Kebza, V. (2005). *Psychosociální determinanty zdraví*. Praha: Academia.

Kirby, P. C., Brooks, C., & Oescher, J. (2003). *Using quality od life studies to improve local mental health service. National Conference on Mental Health Statistic*. Washingon.

Kováč, D. (2001). *Kvalita života – naliehavá výzva pre vedu nového storočia.* Čs. Psychologie, 45(1), 34-44.

Kováč, D. (2004). „Kultivace integrované osobnosti.“ Psychologie Dnes 2, 12-14.

Kozel, R. (2006). *Moderní marketingový výzkum: nové trendy, kvantitativní a kvalitativní metody a techniky, průběh a organizace, aplikace v praxi, přínosy a možnosti.* Praha: Grada.

Křivohlavý, J. (2009). *Psychologie moudrosti a dobrého života*. Praha: Grada.

Křížová, E. (2005). *Proměny lékařské profese z pohledu sociologie.* Praha: Slon.

Mareš, J. (2006). *Kvalita života u dětí a dospívajících*. Brno: MSD.

Massam, B., H. (2002). Quality o flife: public planning and private living. *Progress in planning*. 58(3), 141.

Murdza, K. (2010). *Sociologický výskum.* České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií.

Murgaš, F. (2009). *Kvalita života a jej priestorová diferenciáca v okresoch Slovenska.* Georafický časopis, 61, 121-138

Libigerová E, & Mullerová H. (2001). *Posuzování kvality života v medicíně.* Čes. a slov. Psych. 97(4), 183–186

Ondrušová, Z. (2009). *Základy sociálnej práce.* Brno: MSD.

Phillips, D. (2006). *Quality of life. Concept, policy and practice.* Abingdon, New York: Routledge.

Potůček, M. et al. (2002). *Průvodce krajinou priorit: pro Českou republiku.* Praha: Gutenberg.

Reichstädter, B. (2002). *Knížka o Slatině: Slatina u Brna: Brno-Slatina*. Brno: městská část Brno-Slatina.

Šubrt, J. (2008). *Soudobá sociologie.* Praha: Učební texty Univerzity Karlovy v Praze, 14.

Tomšík, V. (1999). *Proces ekonomické transformace v zemích střední a východní Evropy. Část 2.* Praha: Vysoká škola ekonomická, Studie z hospodářských dějin.

Vaďurová, H., & Mühlpachr, P. (2005). *Kvalita života: teoretická a metodologická východiska.* Brno: Masarykova univerzita.

Vaďurová, H. (2006). *Sociální aspekty kvality života v onkologii*. Brno: MSD.

Veenhoven, R. (2000). „*The Four Qualities of Life: Ordering Concepts and Measures of the Good Life.“* Journal of Happiness Studies, 1(1),1-39.

Veselá, J. (2002). *Sociologický výzkum a jeho metody*. Pardubice: Univerzita Pardubice.

Veselá, J. (2000). *Sociologický výzkum.* Pardubice: Univerzita Pardubice.

WHOQOL Group (1993). *Study protocol for the Wotld Health Organization project to develop a Quality of Life assessment instrument.* Qual Life Res.

Internetové zdroje

Český statistický úřad. ČSÚ. Český statistický úřad. ČSÚ [online]. Dostupné z: <https://www.czso.cz/csu/czso/domov>

Hancock, T. (2000). *Quality of Life Indicators and the DHC* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z:<http://www.ontla.on.ca/library/repository/mon/24002/299271.pdf>.

Městská část Brno – Slatina [online]. [cit. 2017-04-28]. Dostupné z <http://www.mcslatina.cz>

Osberg, L. & Sharpe, A. (2011). *Centre for the Study of Living Standards: Moving from a GDP-based to a Well-being based metric of economic performance and social progress: results from the index of economic well-being for OECD countries, 1980-2009* [online]. [cit. 2017-04-15]. Dostupné z: <http://www.csls.ca/reports/csls2011-12.pdf>.

The quality of life model. University Toronto, Canada [online]. [cit. 2017-04-14]. Dostupné z: https://www.utoronto.ca/qol/concepts.htm>.

Seznam obrázků

Obr. 1: Model kvality života. 19

Obr. 2: Model kvality života pracovníků kanadské armády. 20

Obr. 3: Model kvality života centra pro podporu zdraví univerzity Toronto. 21

Obr. 4: Model čtyř kvalit života. 24

Obr. 5 Mapa městských částí Brna. 34

Seznam tabulek

Tab. 1: Obyvatelstvo a domy od roku 1970 do 2011..... 37

Seznam grafů

Graf 1: Spokojenost s oblastmi městské části. 44

Graf 2: Čím se má městská část zabývat. 45

Graf 3: Co chybí v městské části Brno – Slatina. 47

Seznam příloh

Příloha č. 1: Dotazník

Příloha č. 2: Rodinný park Bruno a novostavby na ulici Kigginsova

Příloha č. 3: Nákupní středisko

Příloha č. 4: Nově zrekonstruované „Terénky“

Příloha č. 5: Středisko Slatinka

Příloha č. 6: Dopravní hřiště

Příloha č. 7: Základní škola Jihomoravské nám. 2

Příloha č. 8: Stránská skála

Příloha č. 9: Výstavba nové ulice Kellnerova

Přílohy

Příloha č. 1: Dotazník

Dobrý den,

jsem studentka Fakulty regionálního rozvoje a mezinárodních studií Mendelovy univerzity v Brně, a prostřednictvím dotazníkového šetření bych ráda zjistila jaká je kvalita života v městské části Brno – Slatina. Tento výzkum je součástí mé bakalářské práce. Chtěla bych Vás tedy požádat vyplnění tohoto krátkého dotazníku, který je dobrovolný a anonymní. Zodpovězení těchto otázek Vám zabere jen pár minut času a velice mi tím pomůžete.

Děkuji za Váš čas

Klára Kachlířová

1. **Vaše pohlaví?**

A. Muž **B**. Žena

2. **Do které věkové kategorie spadáte?**

A. 18 – 36 let **B.** 37 – 54 let **C.** 55 – 72 let **D.** 73 – 90 let **E.** 90 a více

3. **Jaké je Vaše nejvyšší dokončené vzdělání?**

A. Základní **B.** Střední bez maturity/výuční list **C.** Střední odborné s maturitou **D.** Vyšší odborné **E.** Vysokoškolské

4. **Jaký je Váš ekonomický statut v současné době?**

A. Student **B.** Nezaměstnaný **C.** Zaměstnaný **D.** Zaměstnavatel, podnikatel **E.** Mateřská nebo rodičovská dovolená **F.** Důchodce

5. **Jak dlouho žijete v městské části Brno - Slatina?**

A. Méně než 10 let **B.** 11 – 20 let **C.** 21 – 30 let **D.** 31 – 40 let **E.** 41 – 50 let **F.** 51 a více let

G. Nebydlím zde, dojíždím za prací

6. **Momentálně žijete v ...**

   A. rodinném domě **B.** panelovém domě **C.** cihlových novostavbách **D.** ve starším cihlovém bytovém domě

7. **Na stupnici od 1-4 (1= velmi spokojen, 2= spíše spokojen, 3=spíše nespokojen, 4=velmi nespokojen), prosím zakroužkujte, do jaké míry jste spokojen/a s následujícími oblastmi v městské části Brno – Slatina**

A. Veřejná doprava (trolejbusy, autobusy, vlak, dostupnost do centra města) 1 2 3 4
B. Dostupnost a kvalita lékařské péče 1 2 3 4
C. Sportovní vyžití (hřiště, sportovní haly) 1 2 3 4
D. Kulturní vyžití (akce, koncerty) 1 2 3 4
E. Stav budov a komunikací ve Vašem okolí 1 2 3 4
F. Školy a vzdělávací instituce 1 2 3 4
G. Veřejné prostory (náměstí, pěší zóny) 1 2 3 4
H. Míra hluku 1 2 3 4
I. Kvalita vzduchu 1 2 3 4
J. Čistota m. č. a okolí 1 2 3 4
K. Možnost parkování 1 2 3 4
L. Množství pracovních míst 1 2 3 4
M. Městská zeleň (zahrady, parky) 1 2 3 4

8. **Kterými otázkami by se podle Vás měla městská část Brno – Slatina zabývat? (vyberte maximálně 3 možnosti)**

A. Vzdělání
B. Nezaměstnanost
C. Bydlení
D. Stav komunikací
E. Zdravotnictví
F. Bezpečnost

G. Čistota ovzduší

H. Hluk

I. Veřejná doprava

J. Sociální služby

K. Nevím

L. Jiné (vypište).....

9. Co Vám v městské části chybí? (vyberte maximálně 3 možnosti)

A. Cyklostezka

B. Bazén a možnost koupání

C. Domov pro seniory

D. Veřejná prostranství pro setkávání s lidmi

E. Kino, divadlo

F. Kavárny, kluby apod.

G. Nic mi nechybí

H. Jiné (vypište).....

10. Cítíte se dostatečně informován/a o plánech a záměrech městské části?

A. Ano

B. Ne

C. Nevím, nezajímám se o plány m.č.

11. Jaký vliv má na Vás neustálé se rozrůstání Černovických teras?

A. Spíše kladný

B. Kladný

C. Spíše záporný

D. Záporný

E. Nedovedu odpovědět

Příloha č. 2: Rodinný park Bruno a novostavby na ulici Kigginsova

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha č. 3: Nákupní středisko

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha č. 4: Nově zrekonstruované „Terénky“

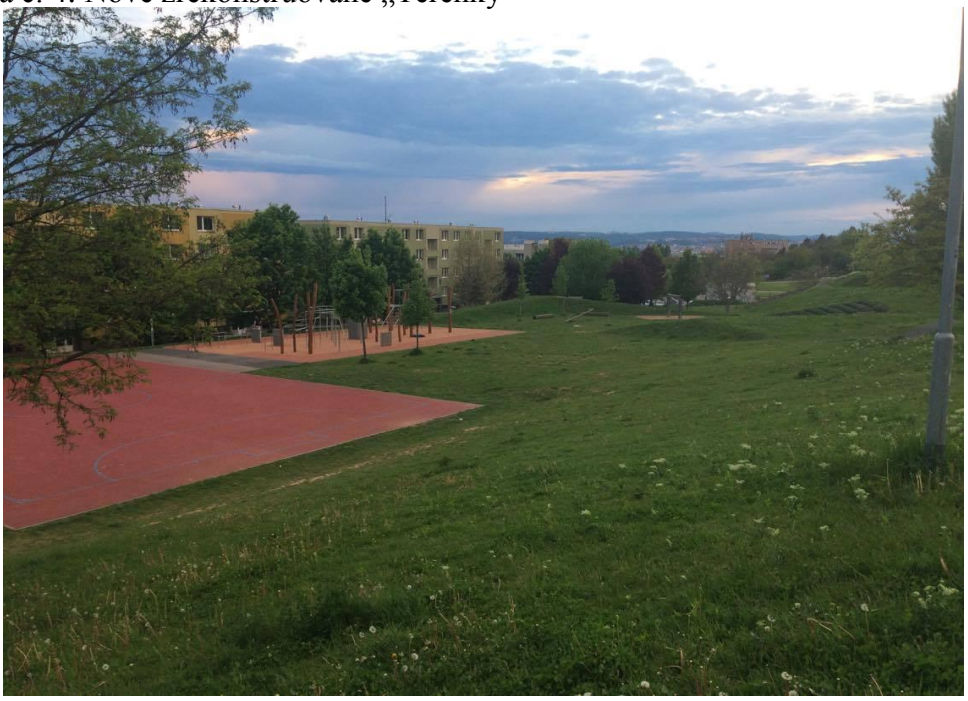

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha č. 5: Středisko Slatinka

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha č. 6: Dopravní hřiště

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha č. 7: Základní škola Jihomoravské nám. 2

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha č. 8: Stránská skála

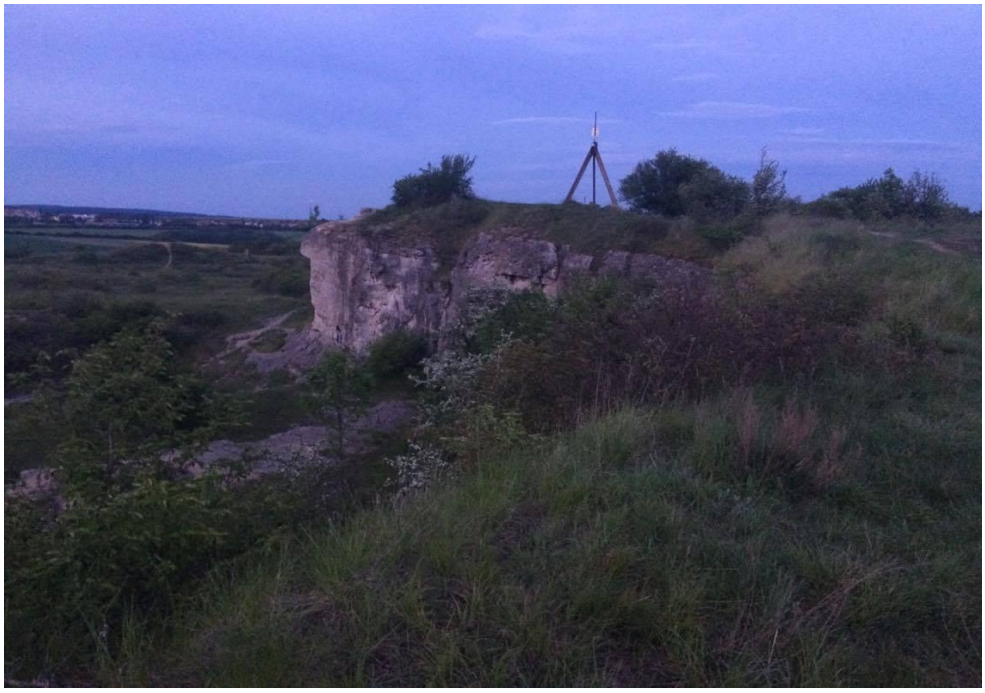

Zdroj: Vlastní fotografie

Příloha č. 9: Výstavba nové ulice Kellnerova

Zdroj: Vlastní fotografie